

ONAFHANKELIJK DEFENSIEMAGAZINE

UITGAVE VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE VERENIGING 'ONS LEGER'

ARMEX

Meer dan 100 jaar op de bres voor de krijgsmacht

Korps Nationale reserve ontvangt de Prins Mauritsmedaille
Hervorming veiligheidssector fragiele staten: zelden eenvoudig
Het Korps Mariniers viert dit jaar zijn 350-jarig bestaan

Twée eeuwen Koninklijke Marechaussee geboekstaafd

Jan van den Berg

De Koninklijke Marechaussee (KMar) is even oud als het Koninkrijk der Nederlanden. Sinds de oorsprong heeft dit krijgsmachtdeel zowel een militaire als een burgerlijke kant. Het is opgericht als onderdeel van de landmacht, maar verrichtte aanvankelijk uitsluitend de rol van politie op het platteland. Marechaussees deden hun werk grotendeels te paard. Wie in de begintijd bij dit onderdeel wilde dienen, moest zijn eigen paard meebrengen.

Tot de afscheiding van België in 1830 was de KMar alleen actief in dat landsdeel en in Luxemburg, Limburg en Noord-Brabant. Toen in 1888 stakingen uitbraken in de veengebieden in de drie noordelijke provincies, werd het werkterrein tot daar uitgebreid. Pas in de twintigste eeuw ging de KMar ook in Noord- en Zuid-Holland, Zeeland en Utrecht aan de slag. Tijdens de Eerste Wereldoorlog lag de focus van de KMar op het zuiden van het land. Grensbewaking was een belangrijke taak, vooral met het oog op vluchtelingen uit België en het tegengaan van smokkel. Dat ging er niet zachtzinnig aan toe. In 1915 werden 62 smokkelaars gedood door de KMar. In 1920 werd de KMar officieel belast met de grensbewaking. Dit is nog steeds een van de hoofdtaken. Na de capitulatie in 1940 kwamen er 1.500 Nederlandse militairen in Engeland terecht, waarvan een kwart behoorde tot de KMar en de Politietroepen. Veertien van hen werden tijdens de Tweede Wereldoorlog als commando in Nederland gedropt.

Veel van hun collega's deden dienst onder Duits bevel. De KMar bleef in Nederland als enige krijgsmachtdeel in stand, zij het dat de term 'Koninklijke' uiteraard uit de naam werd geschrapt.

Schiphol

Over de geschiedenis van de Koninklijke Marechaussee op Schiphol is in 2013 een boek verschenen. Het beschrijft de periode van 1946 tot de officiële opening van de nieuwe Koningin Máximakazerne in 2013.

De geschiedenis van de Koninklijke Marechaussee op Schiphol 1946-2013

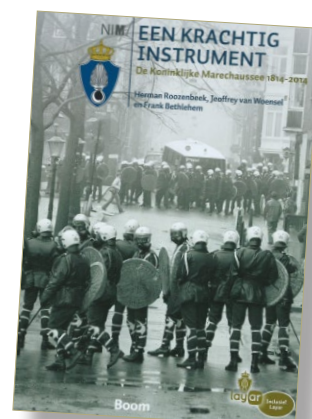
Frank Bethlehem. Uitgeverij Boom.

ISBN 9789089532633

184 blz. € 19,90

Het onderdeel groeide uit van 1.200 man tot ruim 4.000.

Tot hun taken behoorde onder andere het bewaken van gevangenkamp Westerbork. De KMar heeft altijd gewerkt naast andere politiediensten. Zo werd in 1856 de Rijksveldwacht opgericht als civiele politiedienst. In 1922 ontstonden de Politietroepen als militair korps, dat als taak had het verlenen van assistentie aan de civiele politie en de KMar. In 1945 werden de KMar-taken vastgelegd, zoals we ze nu kennen: grensbewaking, militaire politie en bijstand van de civiele politie. Reguliere civiele politietaken kwamen terecht bij de gemeentepolitie en de nieuw opgerichte Rijkspolitie. In 1993 kwam daar het civiele politie-werk op Schiphol bij.

Een krachtig instrument.

De Koninklijke Marechaussee 1814-2014

Herman Roozenbeek, Jeoffrey van Woensel, Frank Bethlehem. Uitgeverij Boom.

ISBN 9789089531599

272 blz. € 29,90 Extra informatie verkrijgbaar via Layar.

Tijdens de onafhankelijkheidsoorlog van Indonesië trad de KMar voor het eerst grootschalig op buiten de landsgrenzen. Dat is nog vele tientallen malen gebeurd, waaronder tijdens de Korea-oorlog (1950 - 1953) en vele vredesmissies. De KMar was er in ieder geval bij als politiedienst voor de overige krijgsmachtdelen. Vaak is de KMar ook zelfstandig ingezet. Bijvoorbeeld voor het bijstaan en opleiden van politieorganisaties. De geschiedenis van de KMar wordt in het boek 'Een krachtig instrument' duidelijk uiteengezet.

Het is een fraai geïllustreerd boek, waarin alle aspecten aan bod komen. Wie meer wil weten, kan via Layar toegang krijgen tot aanvullende informatie.

Colofon

ONAFHANKELIJK DEFENSIEMAGAZINE

Uitgave van de Koninklijke Nederlandse Vereniging 'Ons Leger', opgericht 1912

Verschijnt minimaal vier keer per jaar

Redactie

Drs. A.E. de Rooij
Kolonel b.d., hoofdredacteur
H.M. van der Horst
Luitenant-kolonel b.d., redacteur
S.I.M. van der Wal,
Kapitein, fotoredactie
P.S.A. van der Wens,
Sergeant-majoor (Natres), redactiesecretaris

Medewerkers

Pieter Bastiaans
J. van den Berg
Mr. drs. C. Homan
Sandor van Leeuwen
Dr. L. Maràcz
Gerard van Oosbree, fotograaf
Gertjan van der Wal
Leo M. van Westerhoven

Redactieadres

p/a Ruitercamp 96
3992 BZ Houten
armex@onsleger.nl

Website www.onsleger.nl

Lid
European Military Press Association

Abonnementen

Abonnement €40,- per jaar; opzeggingen
vóór 1 november van het lopende jaar.

Abonnementenadministratie

Cath. van Rennesstraat 111
2551 GK Den Haag
Tel.: 070 – 3911 959
IBAN: NL31 INGB 0001 5166 39

Vormgeving & Druk

Practicum, Soest
www.practicum.nl

Zonder schriftelijke toestemming van de redactie mag niets uit deze uitgave worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt doormiddel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook.

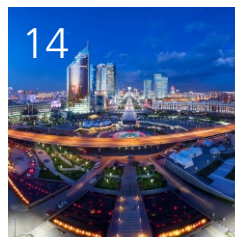
ISSN 0922 - 2797

Foto cover:

Militairen van de Nationale Reserve helpen burgers en hun fietsen uit een militair voertuig. Foto: Defensie

Inhoudsopgave

- 2 Twee eeuwen Koninklijke Marechaussee geboekstaafd
Boekbespreking
- 4 Op de korrel
- 5 Fragiele staten en Hervorming van de Veiligheidssector:
over karakteristieken en gevolgen
- 9 Vrede en veiligheid zijn niet gratis
Het Westen soupeert nog steeds het niet meer bestaande
vredesdividend op!
- 12 US National Security Strategy: 'strategisch geduld'
- 14 Kazachstan: natuurlijke partner van de Europese Unie
- 16 Korps Mariniers: verbondenheid, kracht en toewijding
- 21 Smart- L wordt nieuwe Nederlandse luchtverdedigingsradar
- 23 Uitreiking Prins Mauritsmedaille
- 24 Defensienieuws
- 26 Verenigingsnieuws

Kolonel b.d. drs. A.E. de Rooij

Woensdag Gehaktdag

Op de derde woensdag van mei legt de regering verantwoording af over het afgelopen jaar. Bij de instelling van deze gewoonte was het de bedoeling dat deze dag even belangrijk zou worden als Prinsjesdag, maar dat doel is nog steeds niet gehaald. Anders dan de derde dinsdag in september haalt deze verantwoording de voorpagina's niet. Het tonen van mooie plannen is immers veel interessanter dan achteraf laten zien wat er van die plannen terecht is gekomen. Ook dit jaar was er weinig aandacht voor wat in de wandelgangen 'Woensdag Gehaktdag' wordt genoemd. Als we inzoomen op Defensie was dit, met betrekking op het jaarverslag van het ministerie, zeker terecht. We vinden daar bijvoorbeeld de zinsnede terug dat Defensie in 2014 grotendeels aan de inzetbaarheidsdoelstellingen voldeed, terug. Hierna volgt een bijna eindeloze opsomming van de (internationale) operaties waaraan onze krijgsmacht heeft bijgedragen. Niet echt spannende lectuur.

Iets meer, maar nog steeds veel te weinig, aandacht kreeg het verantwoordingsonderzoek van de Algemene Rekenkamer. Wat Defensie betreft deed dit de term Gehaktdag eer aan. Alleen al de titel: "Defensie trekt niet vol te houden wissel op zichzelf" laat aan duidelijkheid weinig te wensen over. De inhoud van de rapportage van de Rekenkamer is geheel in lijn met deze kritische titel. Wat te denken van zinnen als: "Voor veel van de uit te voeren taken zijn de beschikbare middelen krap bemeten"; "De bedrijfsvoering is complex en functioneert nog verre van optimaal." en "Op sommige plaatsen blijkt dat de resterende personele capaciteit te klein is om de gestelde taken uit te voeren." Dit zijn slechts enkele voorbeelden van een hele reeks die in mijn ogen wordt bekroond met de zin: "Terwijl er onbalans is tussen enerzijds uit te voeren taken en anderzijds personeel, materieel en geld, wil de minister van Defensie ook nog te veel tegelijk." Zelden werd een departement zo de mantel uitgeveegd. In zijn aanbevelingen stelt de Rekenkamer dan ook dat Defensie moet aangeven waar aanvullende

middelen nodig zijn om de ambities waar te maken, dan wel de ambities neerwaarts bij te stellen. Dit laatste is geheel in lijn met de open brief van een groot aantal bekende Nederlanders en het advies van de Adviesraad Internationale vraagstukken om aanzienlijk meer geld voor Defensie uit te trekken.

De Rekenkamer is dan ook zeer teleurgesteld in de reactie van Defensie omdat Defensie ".... niet in[gaat] op de aanbeveling om in de begroting 2016 aan te geven waar aanvullende middelen nodig zijn om bestaande ambities waar te maken dan wel aan te geven welke bestaande ambities neerwaarts worden bijgesteld." Misschien is dat ook wel logisch. De hoogte van de defensiebegroting is immers een politiek besluit. Toevallig(?) was diezelfde dag gelekt over het extra bedrag dat de coalitie komend jaar aan Defensie wilde spenderen. Het betrof 250 miljoen euro, oplopend tot 375 miljoen. Een onderzoek naar extra middelen die nodig zijn om de ambities te realiseren zou waarschijnlijk een veel groter bedrag hebben opgeleverd. En welke minister zou collega's in het kabinet willen confronteren met een dergelijk resultaat? Dat defensie niet ingaat op de verzoeken van de Rekenkamer is in dat licht dus wel begrijpelijk.

Veel minder begrijpelijk is echter het verhaal dat de dag na 'Woensdag Gehaktdag' op de internetpagina van Defensie verscheen naar aanleiding van het jaarverslag van de IGK. Met zinnen als "Desondanks keert het vertrouwen bij het personeel in Defensie als werkgever voorzichtig terug" en "De IGK constateert dat Defensie werk maakt van het aanvullen van de reservedelenvoorraden" is de toon van het persbericht voor deze barre tijden behoorlijk positief. Je kunt je afvragen of dit terecht is. Veel meer moeten we ons echter afvragen waarom dit jaarverslag zoveel aandacht krijgt en Defensie geen woord wijdt aan het de dag ervoor verschenen verslag van de Rekenkamer. Misschien verdient de berichtgeving van Defensie dan toch de spottende vergelijking met die van de 'Pravda'?

Fragiele staten en Hervorming van de Veiligheidssector: over karakteristieken en gevolgen.

Luitenant-kolonel b.d. Alwin van den Boogaard

Medio 1992 was ik ingezet als waarnemer van de VN-missie in Angola (United Nations Verification Mission Angola: UNAVEM). Het ging hier om een klassieke VN-missie: het verifiëren van het nakomen van het staakt-het-vuren zoals dit was overeengekomen tussen de Angolese regering en de rebellen.

De klassieke versie van de VN-missie werd gaandeweg vervangen door de multidimensionale benadering. Foto: Flickr

Daarnaast was het onze taak om wekelijks wapens en manschappen te tellen en een inschatting te maken van de veiligheidssituatie. Op een van de patrouilles spraken we met een Angolese boer en stelden we de vraag waarom hij niet meer gewassen verbouwde. Angola is immers immens en dunbevolkt en er was land in overvloed. Hij antwoordde ons dat dit geen zin had omdat er toch oorlog zou komen en hij dus niet de vruchten van zijn inspanningen zou kunnen plukken. In wezen had deze Angolese boer het over een van de kernpunten van *security sector reform* (SSR): de link tussen veiligheid en ontwikkeling. Een gedachte die pas jaren later voor het eerst invulling kreeg, toen DFID (Department For International Development) in 1999 voor het eerst de criteria aangaf waaronder Groot-Brittannië ontwikkelingsgeld kon aanwenden voor SSR om economische ontwikkeling te stimuleren door het ondersteunen van een

hervorming van de veiligheidssector. In twee artikelen ga ik in op SSR binnen een fragiele staat en bespreek ik de karakteristieken van SSR en hoe dit zijn gevolgen heeft voor de hervorming van de veiligheidssector. Ik beschrijf tevens op welke wijze de impact en duurzaamheid van onze SSR-inspanningen kan worden versterkt. Dit is alleen mogelijk als we de realiteit van de karakteristieken van SSR binnen de context van een fragiele staat accepteren en dit dan ook als uitgangspunt van ons fragiele staten beleid hanteren.

Ik doe dit op basis van mijn ervaring opgedaan in Burundi en de interesse die tijdens dit verblijf is gewekt. Hierdoor ben ik mijzelf in toenemend mate gaan verdiepen in de theoretische kant van fragiele staten en SSR. De ervaring in Burundi omvat negen jaar, gedurende welke ik deel nam aan diverse

VN-missies, de functie vervulde van strategisch adviseur van de Burundische Minister van Defensie en daarna functies vervulde binnen het Nederlands-Burundische SSR-programma, inbegrepen de functie van directeur van dit programma.

Het ontstaan van security sector reform

Security sector reform is een benadering die is ontwikkeld in de jaren '90. Het einde van de Koude Oorlog betekende ook het einde van het bipolaire denken, het verschuiven van strategische prioriteiten en het uiteenvallen van het Oostblok. Er ontstond ruimte om discussies over goed bestuur en veiligheid deel te laten uitmaken van de ontwikkelingsagenda. In diverse analyses van de armoede- en ontwikkelingsproblematiek

SSR is niet alleen versterken van operationele capaciteit maar ook versterken van integriteit. Foto van de auteur.

kwam naar voren dat het functioneren van de veiligheidssector invloed heeft op de sociaaleconomische ontwikkeling van een land. Tegelijkertijd werd *human security* geïntroduceerd. *Human security* legt een verband tussen de veiligheid op individueel, nationaal en internationaal niveau en stelt dat de klassieke benadering van veiligheidsbehoeften van het individu niet meer voldoet: het betreft niet alleen de veiligheid van de rechtsstaat, maar ook andere gebieden zoals politiek, maatschappij en economie.

Het uiteenvallen van het Oostblok en het afschaffen van de apartheidsregering van Zuid-Afrika openden de deur naar bredere discussies waarbij de veiligheid van het individu en de democratische controle van de veiligheidsdiensten op de internationale agenda kwamen te staan. Deze ontwikkeling werd versterkt door de discussies binnen NAVO en EU over de toetreding van voormalige Oostbloklanden. Daarbij waren parlementaire controle van de veiligheidssector en de relatie tussen burgermaatschappij en de veiligheidsdiensten belangrijke onderwerpen, zo niet criteria tot toetreding.

De vermindering van de steun aan ontwikkelingslanden, in het bijzonder de vermindering van de militaire steun, deden de positie van diverse regeringsleiders wankelen en brachten de fragiliteit van diverse landen aan het licht. Men moest via de harde weg constateren dat de klassieke benaderingen waarmee tijdens de Koude Oorlog conflicten werden bejegend, niet meer voldeden. De mislukte missies in onder anderen Somalië, Rwanda en voormalig Joegoslavië spreken daarbij boekdelen.

De klassieke versie van de VN-missie, waarbij het scheiden van de strijdende partijen de hoofdmoot vormde, werd gaandeweg vervangen door de multidimensionale benadering waarbij *state building* van post-conflict landen de prioriteit kreeg. Daar waar tijdens de Koude Oorlog onderwerpen als Goed Bestuur en Mensenrechten geen, dan wel een ondergeschikte rol speelden, werden deze principes na de Koude Oorlog richtinggevend.

Het besef groeide dat doelmatige inzet en hulp vraagt om een coherente en gecoördineerde benadering van alle betrokken ministeries en partners: de *'whole of government approach'*; in Nederland spreken we van de 3D-benadering. Het is belangrijk hierbij te onderstrepen dat SSR vraagt om

Standaard patrouillevoertuig. Foto van de auteur.

Security sector reform is de link tussen veiligheid en ontwikkeling

samenwerking van diverse disciplines, zoals die van militairen en ontwikkelingssamenwerkers, die traditioneel gezien een hele andere kijk op de veiligheidsproblematiek en de daarbij behorende aanpak hebben. Dit gedwongen samenwerken en samen denken kost tijd, omdat het gaat om het leren begrijpen van de andere beroepscultuur.

Initieel was SSR vooral gericht op legerhervormingen. Gaandeweg werd duidelijk dat de hervorming van de veiligheidssector uitgebreid moest worden met hervormingen binnen de politie en de juridische sector. Deze verdere ontwikkeling van SSR wordt in dit artikel niet verder uitgediept.

Wat is security sector reform?

Er zijn diverse definities van SSR verschenen in de laatste vijftien jaar. Een van de toonaangevende definities is die van het OECD-DAC (Organisation for Economic Co-operation and Development - Development Assistance Committee). In 2004 publiceerde OECD-DAC het Handbook on SSR. In dit handboek wordt SSR omschreven als: *"the transformation of the 'security system' — which includes all the actors, their roles, responsibilities and actions — working together to manage and operate the system in a manner that is more consistent with democratic norms and sound principles of good governance"*.

Volgens het handboek is het doel van SSR: “... to increase partner countries’ ability to meet the range of security needs within their societies in a manner consistent with democratic norms and sound principles of governance, transparency and the rule of law. SSR includes, but extends well beyond, the narrower focus of more traditional security assistance on defense, intelligence and policing”. De Secretaris-Generaal van de VN was over het doel van SSR kort en bondig: “The purpose of security sector reform, simply put, is to make people’s lives safer”. De definitie van de veiligheidssector zelf is onder invloed van de hierboven geschetste ontwikkelingen ook sterk veranderd. In het document ‘Securing peace and development: the role of

“The purpose of security sector reform, simply put, is to make people’s lives safer”

de VN stelde over deze nexus het volgende: “A professional and accountable security sector under the framework of the rule of law can strengthen public confidence in the State and provide the stability necessary for peacebuilding and development.” SSR is dan ook niet meer dan dat; het is geen oplossing voor alle problemen van de fragiele staat. SSR alleen is onvoldoende om politiek wanbeleid en een gebrek aan economische ontwikkeling te verbeteren.

Ten tweede geldt als vertrekpunt het ‘national ownership’. Het proces dient gedragen en uitgevoerd te worden door de betrokken partijen en groeperingen in het te ondersteunen land. ‘National ownership’ heeft op meer betrekking dan alleen de leiders van de regering en veiligheidsfunctionarissen. SSR onderstreept de relatie tussen de veiligheid van de staat en die van het individu en verbetert beide vormen van veiligheid. De hervorming van de veiligheidssector is dan ook een proces dat actief moet worden gesteund door zowel de instituties als door de bevolking. Het hanteren van dit vertrekpunt is een uitdaging op zich, dat in het vervolgartikel verder zal worden besproken. Daarnaast is de hervorming van de veiligheidssector een politiek proces. Technisch ingewikkeld, maar vooral politiek. Het gaat over het geweldsmonopolie, over juridische inbedding met de daarbij horende beperkingen, over gelijkgeschakeling voor de wet. Het raakt de legitimiteit en geloofwaardigheid van de regering. In veel landen waar het democratisch bestel niet tot volledige rijpheid is gekomen, zal SSR de vrijheid van handelen van regeringen aan banden leggen. De relatie tussen de veiligheid van de staat en die van het individu en de democratische principes van parlementaire controle en inspraak van de burger leiden ertoe dat de positie van de burgermaatschappij als partner binnen de veiligheidssector niet ter discussie staat. Burgerbewegingen hebben recht op inspraak en uitspraak als het om de dienstverlening binnen de veiligheidssector gaat. De relatie tussen veiligheidsdiensten en de burger wordt binnen SSR gezien als dienstverlening waarbij de ontvangende partij recht heeft op invloed op de dienstverlening.

Ook evenwicht tussen het versterken van de operationele capaciteit en het versterken van de integriteit van de veiligheidssector is van belang. SSR gaat niet alleen om het aanleren van technische vaardigheden of om het leveren van moderne uitrusting. SSR gaat om een principiële keuze: de leden en de organisaties binnen de veiligheidssector dienen zich te conformeren aan de grondbeginselen van een democratie, dienen te handelen volgens internationaal geaccepteerde uitgangspunten.

Hierbij staat respect voor mensenrechten centraal en is de leidraad het dienen van de samenleving, zonder onderscheid des persoons. Kortom, SSR onderstreept de noodzaak van het goed functioneren van de rechtstaat. In de kern gaat SSR over democratische normen en waarden. Transparantie is een noodzaak, zo ook het afleggen van verantwoordelijkheid door het veiligheidsapparaat. De President van de VN-Veiligheidsraad stelde op 12 oktober 2011 het volgende hierover: “Equally, security sector reform underscores that effectiveness, accountability and good governance are mutually reinforcing elements

Burundees detachement dat zich voorbereidt op de Compétition Ethique Militaire. Foto van de auteur.

the United Nations in supporting security sector reform’ geeft de Secretaris-Generaal van de VN de volgende definitie van de veiligheidssector: “Security sector is a broad term often used to describe the structures, institutions and personnel responsible for the management, provision and oversight of security in a country. It is generally accepted that the security sector includes defence, law enforcement, corrections, intelligence services and institutions responsible for border management, customs and civil emergencies. Elements of the judicial sector responsible for the adjudication of cases of alleged criminal conduct and misuse of force are, in many instances, also included. Furthermore, the security sector includes actors that play a role in managing and overseeing the design and implementation of security, such as ministries, legislative bodies and civil society groups. Other non-State actors that could be considered part of the security sector include customary or informal authorities and private security services”.

Kenmerken van security sector reform

De kenmerken van SSR zijn veelvuldig. Een vergelijking van de meest gehanteerde definities en benaderingen geeft de volgende opsomming.

Teneerstebaseert SSR zich op de ‘veiligheids-ontwikkelingsnexus’ die in het kort inhoudt dat er een relatie is tussen veiligheid en ontwikkeling, waarbij veiligheid een randvoorwaarde is voor ontwikkeling. Zonder veiligheid zal het moeilijk zijn om duurzame ontwikkeling te bewerkstelligen en zonder duurzame ontwikkeling zal het moeilijk zijn om op langere termijn de veiligheid te garanderen. De Secretaris-Generaal van

SSR onderstreept de noodzaak van het goed functioneren van de rechtstaat. Foto's: EACJ.

of security". SSR is sterk context gebonden. De veiligheidssector is een product van diverse factoren, zoals cultuur, geschiedenis, geografie, economie, context en behoeften. Daarnaast is de veiligheidssector dynamisch doordat de omgeving zowel aan vraag- als aanbod zijde verandert. De veiligheidsproblematiek zal dan ook per land verschillen. Zo ook de oplossingen.

Dit alles maakt dat SSR een tijdrovend proces is. Het gaat immers om diepgaande veranderingen, niet alleen binnen instituties maar ook binnen de maatschappij en op alle niveaus, zowel op regeringsniveau als op de werkvloer. SSR zal zich dan ook moeten bezighouden met alle niveaus. Dit is de kwantitatieve uitdaging van het proces. Omdat SSR als uitgangspunt heeft dat het proces gedragen en uitgevoerd moet worden door de ontvangende partijen, is externe druk op het veranderingsproces een uitdaging op zich. Het veranderingsproces vraagt om het scheppen van inzicht bij een ander, zodanig dat er geen dwang wordt gevoeld. Dit kwaliteitsaspect van het SSR-proces vraagt om veel tijd.

Er is geen partnerland in staat om een SSR-proces in een ander land te bekostigen. Zou het financieel al mogelijk zijn dan is het toch onwenselijk omdat in een dergelijk geval nauwelijks kan worden gesproken van gelijkheid van partners. Er zullen dus altijd diverse internationale en nationale partners betrokken zijn bij het proces. Daarnaast bestrijkt het SSR-proces de hele veiligheidssector en die sector omvat een veelvoud aan formele en informele partijen, een veelvoud aan processen en ontwikkelingen en daarnaast de nationale en internationale

(wettelijke) kaders. Bij het ondersteunen van SSR-processen is het dan ook nodig dat het gehele omgevingsveld wordt beschouwd in de voorbereiding, uitvoering en evaluatie. Als laatste kenmerk geldt dat het zaak is om het 'Do no harm'-principe strak in het oog te houden, zodat de positieve impact van de activiteiten kan worden gemaximaliseerd en de negatieve gevolgen worden voorzien en voorkomen. Ook dit vraagt om veel begrip en inzicht in de context.

*De veiligheidsproblematiek zal
per land verschillen.
Zo ook de oplossingen.*

Tot slot

In het volgende artikel zal ik ingaan op de kenmerken van fragiele staten om daarna de relatie tussen SSR en fragiele staten aan te stippen. Aansluitend formuleer ik mijn standpunt over hoe Nederland op een duurzame wijze fragiele staten kan ondersteunen op hun weg naar stabiliteit.

Vrede en veiligheid zijn niet gratis

Het Westen soupeert nog steeds het niet meer bestaande vredesdividend op!

Luitenant-kolonel b.d. Victor A.C. Remouchamps

Het SIPRI¹ waarschuwt in zijn rapport dat op 13 april 2015 is gepubliceerd: “de defensie-uitgaven in de wereld zijn vorig jaar voor het derde jaar op rij gedaald”. In 2014 is in de hele wereld voor 1,78 biljoen Amerikaanse dollars (1,68 biljoen euro) aan wapens en legers besteed. Die daling komt geheel voor rekening van West-Europa en Noord- en Zuid-Amerika. In andere delen van de wereld nemen de defensie-uitgaven juist toe. Zo groeiden in het Midden-Oosten en andere delen van Azië de uitgaven voor strijdkrachten en wapens. En dat geldt ook voor het oosten van Europa. In China schoten de defensie-uitgaven omhoog met 167 procent, in Saoedi-Arabië met 112 procent en in Rusland met 97 procent.

Deze tekst kan worden geïnterpreteerd alsof het Westen minder waarde lijkt te hechten aan het waarborgen van veiligheid en soevereiniteit dan niet-westerse staten. Vooral de extreme verhoging van het Russische defensiebudget moet - gezien in het licht van de huidige ontwikkelingen in het oosten van Oekraïne - Westerse politici tot bezinning dwingen over de onevenwichtige verdeling van de staatsinkomsten ten nadele van Defensie.

De extreme verhoging van het Russische defensiebudget is een bevestiging dat Poetin zijn *Einkreisung*-paranoia tracht te compenseren met gebiedsannexaties in het oosten van Europa. Realisatie van Novorussiya zal de eerste en zeker niet de laatste stap zijn en gelet op de gebruikte retoriek ligt het in de lijn van de verwachtingen, dat een volledige of gedeeltelijke greep naar de Baltische regio een van de volgende stappen zal zijn. Het is

juist daarom verontrustend te constateren dat EU en NAVO op een wel heel naïeve manier de destabiliserende effecten van Poetins acties richting bepaalde lidstaten voortdurend trachten te marginaliseren.

Die lakse, bijna laconieke Westerse instelling is zeker verontrustend voor de Baltische staten, omdat de “militaire maatregelen” die de NAVO met veel bombarie heeft aangekondigd, een hoofdzakelijk papieren karakter hebben en de daadwerkelijke positieve effecten pas op termijn (uitgedrukt in jaren en zeker niet in maanden) herkenbaar zullen zijn.

Relatieve apathie in de Baltische regio?

Merkwaardig genoeg lijken de Balten door het aanschuiven aan de vergadertafels in Brussel het idee te hebben gekregen, dat hun veiligheidsproblemen voorgoed zijn opgelost. Opgelucht

Een korporaal van het Estse leger

- Estland is het enige Baltische land dat de defensie-uitgaven serieus heeft genomen en zelfs op de door de NAVO gewenste 2% van het BBP zit. (€ 412 miljoen euro)².

Samenwerking luidt het devies

De strijdkrachten van de drie Baltische staten hebben min of meer een gelijksoortige opdracht. Enerzijds moeten 'binnenlandse ordeverstoringen' meteen ingekapseld en geneutraliseerd kunnen worden, m.a.w. initiatieven van Russische proxy bondgenoten, zoals in 2014 in de Donbas-regio het geval is geweest, moeten snel een effectief de kop worden ingedrukt. Anderzijds moeten de respectieve staten worden beschermd voor invasies van buitenaf. De Baltische staten denken dat zij in NAVO-verband vroegtijdig zullen worden gewaarschuwd voor een dreigende invasie en dat hun strijdkrachten dan in staat zullen zijn opmarcherende Russische strijdkrachten op te houden totdat de nieuwe NAVO-flitsmacht een luchtoverwicht heeft kunnen afdwingen en er voldoende gevechtskracht

Letse militairen zoeken dekking tijdens een internationale oefening

De extreme verhoging van het Russische defensiebudget moet Westerse politici tot bezinning dwingen

en tevreden hangen de politici in de drie Baltische staten in hun zetels achterover en die instelling wordt weerspiegeld in het percentage van het staatsbudget dat voor defensie-inspanningen is gereserveerd, zoals de volgende cijfers laten zien.

- Letland heeft dit jaar besloten om zijn defensie-uitgaven te verhogen met 28 miljoen euro en komt vanaf volgend jaar op een magere 1% van zijn bruto binnenlands product (BBP). (Het BBP was in 2014 23,8 miljard euro; in 2015 wordt het geschat op 24,5 miljard euro. De defensie-uitgaven bedragen € 253,8 miljoen euro).
- Litouwen had het laagste percentage voor haar defensie uitgetrokken en heeft weliswaar de uitgaven dit jaar verhoogd, maar haalt voor 2015 slechts een magere 1.18% van haar BBP (€ 424,5 miljoen euro).

is ontplooid om de Russische dreiging te ontmantelen. Dat heeft alleen een kans van slagen als de strijdkrachten van de Baltische staten in staat zijn samen te werken en daarvoor is een hoge mate van mentale, operationele en materiële interoperabiliteit een absolute randvoorwaarde. De beslissing om een Baltische en Oekraïens-Pools-Litouwse brigade van de grond te trekken lijkt een signaal aan de buitenwereld te zijn dat het de betrokken landen ernst is om hun soevereiniteit met hand en tand te verdedigen. Echter, de eerste optie heeft de onderhandelingstafel nog niet verlaten en de tweede is niet meer dan een hersenspinsel van de betrokken defensie-ministers. Het is ook niet zo dat economische beperkingen intenties om samen te werken kunnen doorkruisen. De landen hebben alle drie een economische groei van meer dan drie procent. Hun staatsschuld is klein en hun begrotingstekorten vallen binnen de door de EU gewenste drie procent. Wanneer de drie landen hun defensie serieus zouden nemen en daadwerkelijk twee procent van hun BBP zouden uittrekken, hebben ze gezamenlijk 1,62 miljard euro ter beschikking in plaats van de 1,09 miljard euro die ze vandaag de dag voor defensie uitgeven. Met dat extra bedrag zouden de drie landen gezamenlijk strijdkrachten

Een Caesar vuurmond in actie in Afghanistan

kunnen uitrusten, die vermoedelijk wel in staat zijn om een Russische opmars te vertragen en militaire doelen te realiseren. De huidige gevechtskracht is daarvoor onvoldoende.

Ontbrekende interoperabiliteit

Op dit moment is geen sprake van interoperabiliteit, waardoor een samenwerking op de grond de gewenste effectiviteit en doelmatigheid niet kan bereiken. De beschikbare helikoptervloot en het assortiment aan pantservoertuigen zijn daarvan treffende voorbeelden. Samen hebben de Baltische staten 18 helikopters van vijf verschillende typen! En dit betekent vijf verschillende onderhouds- en opleidingssystemen.

Estland heeft 44 CV90 met een 35 mm boordwapen van Nederland gekocht; Letland heeft 123 stuks FV107 (Scimitar) met een 30 mm boordkanon van Groot-Brittannië aangeschaft. Verschillende logistieke stromen, soorten onderhoud, opleidingssystemen en inzetmogelijkheden en geen opties om munitie uit te wisselen, zijn daarvan het gevolg. Litouwen heeft nog niet besloten om gepantserde grondplatformen te kopen, maar de kans is groot dat bij gebrek aan coördinatie er opnieuw een afwijkend wapensysteem zal worden aangeschaft, zodat de huidige en toekomstige onderhouds- en opleidingssellende wordt versterkt.

Optimaliseren gevechtskracht

Het is bij politici en militairen van de Baltische staten blijkbaar nog niet doorgedrongen dat gezamenlijke aanschaf-inspanningen kunnen leiden tot het drukken van de kosten, waardoor financiële marges worden verruimd om andere gevechtskrachtbehoeftes te realiseren, bijvoorbeeld voor de verwerving van artillerievuurmonden. De vuurmonden van Letland en Litouwen stammen nog uit de Sovjetperiode en zijn tussen 1941 en 1953 ingevoerd, rijp voor het legermuseum. Estland is van plan een gemechaniseerde houwitzer te kopen. Schaft het land die vuurmonden alleen aan, dan kunnen er maximaal 24 worden gekocht. Bij een gezamenlijke defensie-inspanning zouden de drie landen 72 van die vuurmonden kunnen aanschaffen. De Zweedse Archer, de Franse Caesar, de Poolse AHS Krab of de Amerikaanse M109A7 zouden zelfs gedeeltelijk in de Baltische landen kunnen worden geassembleerd, hetgeen alweer tot een besparing zal leiden. Wat de ondersteuning van het landoptreden betreft, lijkt - gezien de smalle beurs van de Baltische staten - een lichte tank zoals de Duitse AMAP-ADS een betere optie te zijn om het grondoptreden een vuist te geven, dan de zware MBT's (*main battle tank* zoals de Leopard 2). Die laatste zijn twee

keer zo duur en zouden nauwelijks geschikt zijn voor een optreden in het voor meer dan dertig procent beboste gebied van de drie landen. Daarnaast kunnen luchttransportcapaciteit, luchtmobiele en luchtlandingseenheden het grondoptreden een groter bereik geven. Die opties ontbreken bij alle drie Baltische krijgsmachten, evenals moderne gevechtshelikopters.

Onder de huidige omstandigheden is - naast de verwerving van maritieme hoofdtrustingstukken - ook de aanschaf van luchtplatformen een kostbare zaak. Het realiseren van een adequate lucht-grond en lucht-lucht bescherming zijn zaken die binnen NAVO-verband door andere lidstaten moeten worden gerealiseerd, zoals dat op bescheiden wijze nu vanaf de vliegbasis Siauliai in Litouwen gebeurt. Het geld kan dan beter worden besteed aan de aanschaf van een helikoptervloot met *multirole* heli's zoals de Amerikaanse UH-60 Blackhawk of de Europese NH90. Het verwerven van een capabele marine is een veel te grote investering, doch een effectief kustverdedigingsstelsel zou agressieve intenties van de Russische Baltische Vloot vanuit zee kunnen ontmoedigen en in voorkomend geval neutraliseren. Een voorbeeld is de Zweedse Saab RBS-15MK3.

De huidige gevechtskracht van de Baltische landen is onvoldoende om een Russische opmars te vertragen

Een dergelijk stelsel moet worden aangevuld en versterkt door een modern grondgebonden luchtverdedigingssysteem dat verschillende hoogtezones effectief kan afdekken. De drie landen hebben op dit moment alleen de beschikking over luchtverdedigingswapens met een kort bereik (4-6 kilometer hoogte, 6-8 kilometer afstand) zoals de RBS-70, de Stinger en de Mistral. Dat is te beperkt en moet voor grotere afstanden worden aangevuld met complementaire systemen als de Patriot en een dekkende 3-D doelopsporing- en -bestrijdingsmiddelen als UGV³, UAV⁴ en EOVS⁵-eenheid. De beschreven opties om de gezamenlijke gevechtskracht te optimaliseren, zijn natuurlijk niet limitatief. Er is een waslijst van wensen.

Samenwerking pure noodzaak om te kunnen overleven bij een gewapend conflict

Onder de huidige omstandigheden is Poetins grootspraak dat hij "binnen een uur in Vilnius, binnen twee uur in Riga en Tallinn aan de Baltische kust" kan staan geen echte bluf. Wanneer de drie Baltische landen er niet in slagen om samen met de landen uit de regio, zoals Polen en in de toekomst mogelijk Oekraïne, hun defensie te versterken, is de kans levensgroot dat ze in een komend conflict separaat worden verslagen en binnen een paar uur worden opgerold. Bescherming van soevereiniteit kost geld voor het realiseren van samenwerking en het opkrikken van gevechtskracht tot het gewenste niveau van interoperabiliteit en verdedigingspotentieel.

¹ Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) is een onafhankelijk internationaal instituut in Zweden, met als doelstelling het onderzoek naar conflicten, wapenbeheersing en ontwapening.

² Als u als Nederlandse lezer hoofdschuddend reageert op deze laatste paragraaf, vergeet dan niet dat Nederland alleen maar met creatief rekenen net de 1% van zijn BBP voor defensie haalt!

³ unmanned ground vehicle (robot)

⁴ unmanned aerial vehicle (drone)

⁵ elektronische oorlogvoering

Mr. drs. C. Homan

US National Security Strategy: 'strategisch geduld'

De wereld doet zich in toenemende mate kennen als een fusie van multilaterale en multipolaire scenario's. Aldus constateert de jaarlijkse studie van Clingendael over de huidige en toekomstige ontwikkelingen in de wereld. Verwonderlijk is dit niet, want Clingendael constateerde de laatste jaren al dat het vigerende multilaterale scenario geleidelijk aan opschuift naar het multipolaire scenario. Kortweg samengevat staat multilateraal gelijk aan samenwerking en multipolair aan rivaliteit. Zo werken de Verenigde Staten en China op economisch gebied samen, maar is er op militair gebied sprake van rivaliteit. De superhegemonie (unipolariteit) van de Verenigde Staten gedurende vele decennia behoort in ieder geval tot het verleden.

China: rivaal en partner van de VS. Foto: US Embassy, Den Haag.

Weinig realistische toon

Het is dan ook niet onverwachts, dat vrijwel onopgemerkt door de Europese media de tweede Amerikaanse National Security Strategy (NSS 2015) van president Obama, een publicatie van het Witte Huis, in februari jl. verscheen. De reden van de geringe aandacht in Europa was waarschijnlijk de weinig realistische toon van het document in een tijd van alom erkende Amerikaans verlies van macht. In tegenstelling immers tot de vele internationaal gepubliceerde analyses van de huidige wanorde in de wereld met onder meer de opkomst van China, het conflict rond de Zuid-Chinese Zee, de brandhaarden in Syrië, Irak, Libië, de Islamitische Staat, Oekraïne, Jemen en het assertieve Rusland, verkondigt NSS 2015 de ambitieuze doelstellingen van Obama, die hij aan het einde van de tweede termijn van zijn ambtsperiode heeft. Maar het document geeft niet aan hoe deze doelstellingen te realiseren. Ook ontbreken prioriteiten in NSS 2015. Over het algemeen werd, zoals bekend, het buitenlands beleid van Obama als zwak beschouwd. Dit geldt bijvoorbeeld voor het niet doorgaan van het beperkte bombardement op Syrië waarmee de president had bedreigd.

Ook het pleidooi voor een kernwapenvrije wereld in Praag in 2009, gevolgd even later door goedkeuring van 10 miljard dollar voor onderhoud en vernieuwing van kernwapens was niet consistent. Maar ook de hopeloze politieke verdeeldheid in het Congres was een belangrijke oorzaak van het omstreven en onduidelijk beleid van Obama.

VS moeten leiden

De juridische basis van NSS 2015 gaat terug tot de Goldwater-Nichols Act uit 1986. Deze eist dat ieder jaar de president een NSS publiceert. Hieraan is echter niet altijd de hand gehouden. Zo is de NSS 2015 na de NSS 2010 de tweede veiligheidsstrategie van Obama. De belangrijkste boodschap die Obama uitdraagt, is de onmiskenbare waarheid dat de Verenigde Staten moeten leiden in de wereld. De NSS 2015 geeft een algemene visie over de wijze waarop de Verenigde Staten hun belangrijkste belangen en waarden moeten behartigen: de veiligheid van de Verenigde Staten, bondgenoten en partners; een sterke economie; respect voor universele waarden, zoals gelijkwaardigheid, mensenrechten en democratie; en een

De VS willen de militaire capaciteit van de Afrikaanse Unie beter gebruiken

op regelgeving gebaseerde internationale orde. Niet geheel verrassend onderkent de NSS 2015 de volgende drie belangrijkste strategische dreigingen: een catastrofale aanval op het Amerikaanse grondgebied of kritische infrastructuur; geweldsbedreigingen tegen Amerikaanse burgers in het buitenland en Amerikaanse bondgenoten; en een mondiale economische crisis of wijdverspreide economische neergang. Obama verkondigt verrijkende doelstellingen. Zo streven de Verenigde Staten ingevolge het document ernaar de politieke, militaire en economische leider in de wereld te zijn.

De vraag is of gezien de verschuivende machtsverhoudingen in de wereld dit wel een reële doelstelling is. De woorden 'leiden' en 'leiderschap' komen in ieder geval meer dan honderd maal voor in de NSS 2015. De Amerikanen streven naar leiderschap door 'voorbeeld' (het bevorderen van kernwaarden zowel thuis als in het buitenland) met capabele partners. Voorbeelden van partners die NSS 2015 noemt, zijn de NAVO, Japan, Zuid-Korea, Australië, Israël en Jordanië. Maar de vraag rijst wie in de wankele wereldorde de Verenigde Staten in de toekomst zal blijven steunen.

Geen planningsdocument

'Strategisch geduld' is de belangrijkste leidraad in de NSS 2015. Dat wil zeggen dat NSS 2015 vooral de lange termijn benadrukt. Het document probeert een voorzichtige middenkoers te varen in een wereld zoals hij momenteel is en een wereld waar de Verenigde Staten naar streven. De meest gedetailleerde strategie die het document uitwerkt betreft het beleid richting Afrika. Deze strategie kent zowel een economische als een militaire component. Economisch willen de Verenigde Staten zoveel mogelijk profiteren van de groeiende handel met dit continent. Indien conflicten uitbreken willen de Verenigde Staten de operationele capaciteit van regionale organisaties als de Afrikaanse Unie (AU) versterken en het gezag verbreden van capabele landen die troepen leveren. Zoals verwacht werd kreeg de NSS gemengde commentaren. Een belangrijk doel van de NSS 2015 is echter zowel de belangrijkste zorgen van de president op veiligheidsgebied als een strategische visie naar het Congres te communiceren. Tevens beoogt het document de Amerikaanse positie en rol uit te leggen aan een breed binnenlands en internationaal publiek gehoor. Maar voormalig Minister van Defensie Bob Gates merkte echter nogal negatief over de NSS op in zijn memoires: "Persoonlijk herinner ik mij niet de President's National Security Strategy gelezen te hebben toen ik me voorbereide Minister van Defensie te worden...

Ik voelde me nooit benadeeld door deze geschriften niet gelezen te hebben". De NSS is echter geen planningsdocument maar een middel om de bureaucratische verkokerde uitvoerende macht te dwingen tot een interne consensus over de buitenlandse en defensiepolitiek. Het document is in feite een mengeling van activiteiten waarbij de Amerikanen betrokken zijn en een lijst van wensen van talrijke aanvullende activiteiten die het wil ondernemen en de doelstellingen die deze ondersteunen, zonder de wijze van realisatie te noemen.

De superhegemonie van de Verenigde Staten behoort tot het verleden

Zoals gezegd is het verbazingwekkend dat noch Rusland, noch China, noch de Islamitische Staat veel aandacht krijgen in de NSS 2015. Het document maakt echter wel duidelijk dat klimaatverandering, mondiale armoede, zwakke en falende staten tot de belangrijkste veiligheidsrisico's behoren en niet alleen een lange termijn benadering vereisen, maar ook regelgeving in de internationale orde.

De vraag die de NSS 2015 ook oproept is of de Verenigde Staten en Europa noodzakelijkerwijs eensgezind op de toekomstige uitdagingen zullen reageren en een op regelgeving gebaseerde internationale orde zullen bevorderen. Zo zijn Europa en Amerika het bijvoorbeeld niet altijd eens hoe om te gaan met crises als Oekraïne en het Midden-Oosten, of de gevolgen van de opkomst van China.

Tot slot

Ondanks de ambitieuze NSS 2015 betekenen de schuivende machtsverhoudingen richting Azië dat de Amerikaanse macht tanende is. Maar daarbij spelen ook twee subjectieve binnenlandse elementen een rol. Zo ontwikkelde de Amerikaanse politicoloog Cline een formule die de gepercipieerde macht van een land meet. De formule constateerde dat een land met een potentieel grote bevolking, BNP en militair vermogen zoals de Verenigde Staten over een geringe macht in de wereldpolitiek zal beschikken wanneer het niet over een voor iedereen eenduidig strategisch beleid beschikt, dat tevens ondersteund wordt door de bevolking. En aan de laatste twee elementen ontbreekt het in de Verenigde Staten!

Dr. László Marác

Kazachstan: natuurlijke partner van de Europese Unie

Op 26 april 2015 werden in Kazachstan de vijfde presidentiële verkiezingen gehouden sinds het land vijftienvijf jaar geleden onafhankelijk werd van de Sovjet-Unie. De zittende president van Kazachstan, Noersoeltan Nazarbayev, werd met een overweldigende meerderheid herkozen, dat wil zeggen 98 procent van de stemmen, precies zoals de peilingen en Nazarbayev's ongekend hoge populariteitscijfers voor de verkiezingen al aangaven.

Zijn twee tegenkandidaten kwamen samen niet verder dan twee procent van de stemmen. Het electoraat van Kazachstan, waarvan maar liefst 95 procent zijn stem uitbracht, gaf aan verder te willen met de zittende president Nazarbayev, die dit jaar 75 jaar wordt. De uitslag is niet alleen gunstig voor de verdere democratisering en modernisering van Kazachstan zelf, maar ook voor de internationale veiligheid en stabiliteit op het Euraziatische continent, dat geteisterd wordt door spanningen, conflicten en heuse oorlogen.

Vredesduif

Kazachstan balanceerde na de ineenstorting van de Sovjet-Unie begin jaren negentig nog op de rand van een financieel-economische 'meltdown'. Westerse geostrategen, zoals de Amerikaan Zbigniew Brzezinski, vreesden dat het land in een context van armoede ten prooi zou vallen aan etnische spanningen en conflicten. Er was immers een grote Russische minderheid in Kazachstan 'achtergebleven' te midden van de overwegend Turkstalige bevolking. Een van de eerste besluiten van het onafhankelijk Kazachstan was het afstoten van het nucleaire arsenaal dat de Sovjets in het land hadden gestationeerd. Dit bezorgde de president het predicaat van 'vredesduif'. Deze politiek betaalde zich recentelijk uit op de nucleaire veiligheidstop in maart vorig jaar in Den Haag waar Nazarbayev samen met premier Rutte en de Amerikaanse president Obama een van de architecten was achter een wereldomvattend beleid om nucleaire dreiging in te tomen.

Met de afbouw van het nucleaire arsenaal stelde Kazachstan zich kwetsbaar op. Het gigantische land - negende land qua oppervlakte in de wereld - ligt in Centraal-Azië ingeklemd tussen de grote burens Rusland en China, die qua bevolking veel groter zijn dan Kazachstan, dat slechts zestien miljoen inwoners telt. Nu er van Kazachstan geen dreiging meer uitging, zette Nazarbayev in een hoog tempo de lijnen van een innovatieve buitenlandse politiek uit. De Kazachse president geldt als de bedenker van de zogeheten 'multivectorale' buitenlandse politiek. Kazachstan bouwde bruggen naar zijn twee machtige burens Rusland en China, maar tegelijkertijd ook naar de VS en de EU, en probeerde zo te balanceren tussen deze vier grootmachten. Hierdoor is de soevereiniteit en de territoriale integriteit van Kazachstan in de post-Sovjet-Unie regio nooit ter discussie gesteld.

Multivectorale politiek

De Kazachse president heeft onder de noemer van de multivectorale buitenlandse politiek ook de handelsrelaties met

Premier Rutte en president Nazarbayev op nucleaire veiligheidstop, maart 2014

de hierboven genoemde wereldmachten strak aangetrokken. Daarbij heeft Kazachstan een immens reservoir aan energiebronnen te bieden, zoals olie en gas, maar ook de zogeheten zeldzame aardelementen in het periodieke systeem (rare earth elements), die nodig zijn om moderne apparaten, zoals computers en iPods, te laten werken.

De Westerse industrie kent een nijpend tekort aan deze aardelementen. In het nieuwe millennium heeft Nazarbayev de multivectorale buitenlandse politiek uitgebouwd door in zoveel mogelijk mondiale supranationale overlegorganen zitting te nemen, zoals de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), waarvan Kazachstan in 2010 de rol van voorzitter vervulde; de Organisatie van Islamitische Samenwerking (OIC); de militaire samenwerking van Rusland en China, de zogeheten Shanghai-samenwerkingsorganisatie (SCO); en de Turkse Raad waarvan ook Turkije, Azerbeidzjan en Kirgizië lid zijn. Door de centrale positionering van Kazachstan

Het ontwerp van de EXPO-2017 in Astana

in de internationale politieke arena is het het land gelukt de wereldtentoonstelling van 2017 (EXPO-2017) naar de hoofdstad Astana, de nieuwe stad in de Kazachse steppen, te halen.

Binnenlandse consensus

Ondanks deze indrukwekkende internationaal-politieke resultaten werd de president op 26 april electoraal vooral gewogen op zijn binnenlandse politieke verrichtingen. Met de multivectorale buitenlandse en handelspolitiek heeft Nazarbayev ervoor gezorgd dat hij een kader schiep, waarin ook op binnenlands politiek terrein sociaaleconomische vooruitgang geboekt kon worden. De binnenlandse etnische tegenstellingen werden gedempt door de verschillende etnische minderheden een stem te geven in het Kazachse parlement, ongeacht de uitslag bij verkiezingen.

Met een energiek beleid van modernisering waarvoor de grondstoffen van het land de financiële basis vormde, overtuigde Nazarbayev zijn landgenoten dat er in de 21ste eeuw een toekomst is voor hun land. De Kazachse president liet brede kringen van de bevolking meedelen in de materiële verworvenheden. Vandaar dat de recente verkiezingsuitslagen, hoewel de verkiezingen absoluut open en eerlijk waren, niet in het licht van Westerse 'benchmarks' geëvalueerd mogen en kunnen worden. Een dergelijke vergelijking zou de intensieve inspanningen van het land op het terrein van politieke en economische hervormingen ernstig tekort doen. De verkiezingen kunnen alleen geëvalueerd worden in de context van de historische erfenis van Kazachstan, het huidige niveau van sociale ontwikkeling, en de relatief late start van politieke en sociale modernisering.

Nieuwe uitdagingen

Daags na zijn klinkende verkiezingsoverwinning kondigde president Nazarbayev aan dat hij voor Kazachstan de weg wil plaveien om het land voor 2050 naar de groep van de 30 meest ontwikkelde landen ter wereld te leiden. De president heeft gelijk als hij ambitieuze doelstellingen voor zijn land uittekent, maar als Nazarbayev in zijn presidentiële residentie, de Akorda (Het Witte Huis) zit en om zich heen kijkt, moet hij ook zien dat de wereld in een hoog tempo aan het veranderen is. De economische groei is wereldwijd afgenomen vanwege de daling van olieprijsen, zijn Russische collega president Poetin is in een conflict met Oekraïne dat steeds meer het karakter krijgt van een zogeheten 'bevroren conflict', de VS en NAVO trekken zich terug uit Afghanistan en Centraal-Azië en natuurlijk is

daar de opvolgingskwestie van Nazarbayev zelf, die zeker nog zijn nieuwe vijfjarige mandaat zal willen uitiendienen, maar gezien zijn leeftijd zal zijn opvolging zonder twijfel op de binnenlandspolitieke agenda komen te staan.

Verder zal Nazarbayev constateren dat de wereld om Kazachstan heen niet alleen veranderd is, maar ook veel turbulentie vertoont. Als Nazarbayev naar links kijkt ziet hij de crisis in het oosten van Oekraïne; kijkt hij naar het zuidwesten dan ziet hij de problemen in de Kaukasus met in de focus het Russisch-Georgische conflict; kijkt hij verder naar het zuiden dan ziet hij de conflicten in het Midden-Oosten met Islamitische Staat (IS), dat van plan is hun 'jihad' uit te breiden naar Centraal-Azië en Iran. Voor Kazachstan, dat een gematigde versie van de islam accepteert, is het zaak jihadisten en andere islamitische terroristen buiten de deur te houden en in eigen land de kop

Het is Kazachstan gelukt de wereldtentoonstelling van 2017 naar de hoofdstad Astana te halen

in te drukken; dan is er de terugtrekking van Westerse troepen uit Afghanistan waardoor een machtsvacuüm kan ontstaan waar de Taliban of IS in kan gaan floreren; kijkt Nazarbayev naar het oosten dan ziet hij problemen met de Oeigoerse minderheid - een Turkstalig broedervolk van de Kazachen - die in de West-Chinese provincie Xinjiang onderdrukt worden en meer autonomie willen.

Conclusie

De conclusie kan niet anders zijn dan dat Kazachstan een eiland van stabiliteit is in het hart van een roerig Euraziatisch continent. Dit maakt Kazachstan een natuurlijke partner van de Europese Unie, die zich eveneens inzet voor de verdediging van mondiale veiligheid en stabiliteit onder de handhaving van universele normen en waarden, diplomatieke middelen en conflictpreventie. Het partnerschap tussen de EU en Kazachstan zal overigens eind van dit jaar beklonken worden in een uitgebreid partnerschapsverdrag.

Korps Mariniers: verbondenheid, kracht en toewijding

Mr. drs. C. Homan

Tijdens de Algemene Beschouwingen in de Tweede Kamer over het neerstorten van de MH 17 verklaarde premier Rutte geen mariniers te zullen inzetten, waar sommige Kamerleden om hadden gevraagd. Impliciet was dit een compliment aan het snel inzetbare Nederlandse Korps Mariniers (3.300), dat op 10 december a.s. 350 jaar bestaat.

Mariniers behoren overall ter wereld tot elite-eenheden en moeten aan hoge mentale en fysieke eisen voldoen. Zij verrichten militaire activiteiten op zee, vanaf zee en op land. Op land voeren ze operaties uit in uiteenlopende omgevingen als steden, bergen en jungles. Mariniers staan hierbij bekend als snel inzetbare, meestal licht bewapende infanterie-eenheden. Alom bekend zijn het Amerikaanse Korps Mariniers (USMC-191.150) en de Britse Mariniers (RM-7.050).

Geschiedenis

De geschiedenis van het Nederlandse Korps Mariniers gaat eeuwen terug. Officieel aanvaardden in december 1665 de Staten van Holland het voorstel van raadpensionaris Johan De Witt en luitenant-admiraal Michiel de Ruyter tot de oprichting van een regiment van 4.000 'zeesoldaten' (mariniers) bestaande uit twintig compagnieën, die gerekruteerd werden uit personen met een maritieme ervaring. Een kolonel van de landmacht, Van Ghent, werd commandant van het regiment en spoedig geïncorporeerd in het korps marineofficieren en bevorderd tot vlagofficier. Onder leiding van Van Ghent namen mariniers deel aan de grote zeeslagen in de strijd met Engeland en Frankrijk, zoals Solebay en Kijkduin in 1672 en 1673.

Reeds eerder hadden mariniers succesvol gevochten bij Chatham in 1667. De actie op de Theems en op de Medway tijdens de Tweede Engels-Nederlandse Oorlog was de vuurdoop ge-

weest op de grens van land en water. Het was een succesvolle Nederlandse aanval op de Engelse oorlogsvloot en scheepswerven. Bij Chatham, de belangrijkste Engelse marinebasis, werden drie grote en tien kleine schepen tot zinken gebracht. De HMS Unity en HMS Royal Charles werden geënterd en meegesleept naar Nederland.

Het was het grootste verlies ooit voor de Engelse marine en leidde tot een snel einde van de oorlog. De Engelsen mochten New York houden, maar de Hollanders kregen Suriname, dat ze onlangs op de Engelsen hadden veroverd. Chatham is het oudste wapenfeit van het korps, dat op het in 1929 uitgereikte vaandel van het Korps Mariniers voorkomt. Aanvankelijk lag het voornaamste werkterrein van mariniers buiten ons land op de vloot en later ook in de koloniën. Met de komst van het scheepsgeschut veranderde de oorlog op zee echter van karakter en verdwenen de soldaten geleidelijk aan van de schepen.

20e Eeuw

In de eerste helft van de vorige eeuw verrichtte het korps twee bijzondere activiteiten. Na de Boxer-opstand in China werd het korps belast met de beveiliging van het Nederlands gezantschap te Peking (1900-1910). Later, in 1934, hield een mariniersdetachement toezicht op de volksraadpleging over de toekomst van het Saargebied. In hedendaagse termen was hier sprake van een vredesmissie.

Rotterdam

Een aantal jaren later in de meidagen 1940 van de Tweede Wereldoorlog wist een klein groepje mariniers (zwarte duivels) enige tijd Duitse parachutisten de overgang van de Maasbruggen te ontzeggen. Hiermee kreeg de relatie tussen het korps en Rotterdam een nieuwe dimensie. Deze relatie gaat immers terug tot ver voor 1940, tot aan de oprichting van het korps in 1665 toen Rotterdam een admiraliteitscollege en een landswerf huisvestte.

Ook bij andere gelegenheden in de korpsgeschiedenis vormde de havenstad het decor. Zoals toen het Korps Mariniers officieel haar naam kreeg en de korpsstaf voor het eerst verbleef in Rotterdam aan het Oostplein, waar zich ook de kazerne bevond die in de meidagen van '40 afbrandde. De korpsleiding kwam pas in 1950 terug in de havenstad aan het Westplein en vervolgens in 1989 aan de Noordsingel. Daarna werd de korpsstaf in 2005 geïntegreerd in de staf van het Commando

*Het Korps Mariniers nam
in de huidige eeuw deel aan
verschillende operaties*

Twee mariniers van 2 Mariniersbataljon. Foto: Defensie

Zee strijdkrachten in Den Helder. Niet onvermeld mag blijven het in Rotterdam gevestigde Mariniersmuseum, dat een goed beeld geeft van de roemrijke korpsgeschiedenis.

Indië

Na de Tweede Wereldoorlog namen de mariniers van 1946 tot 1950 met de mariniersbrigade deel aan de politieke acties in Nederlands-Indië. Deze brigade telde in haar grootste omvang ongeveer 5.000 man. Er werd hevig gestreden op Java en Sumatra, waar de nationalisten overgingen op een guerrilla-oorlog. Begin 1949 werden de gevechten onder zware internationale druk beëindigd. Vervolgens was het korps actief van november 1950 tot juli 1954 in de VN-operatie in Korea. Het korps nam ook deel aan gevechtshandelingen in Nederlands Nieuw-Guinea.

Dit gebiedsdeel was in 1949 buiten de soevereiniteitsoverdracht gehouden. De belangrijkste taak van de mariniers was de bestrijding van Indonesische infiltranten. Na de overdracht van dit eiland aan Indonesië in 1962 stond het bestaansrecht van het korps ter discussie. Dit was niet nieuw, want als rode draad door de geschiedenis van het korps heen loopt de geregeld voorkomende discussie tot opheffing.

Noordflank

Maar inmiddels was sprake van een groeiende maritieme macht van de Sovjet Unie op de Noordflank. Bovendien veranderde de NAVO in 1967 haar strategie van massale vergelding in het aangepaste antwoord. Door deze strategie ontstond behoefte aan crisisbeheersingseenheden op de Noordflank. Zowel het Britse als het Nederlandse Korps Mariniers hadden eenheden beschikbaar om aan deze behoefte te kunnen voldoen. Een en ander resulteerde in de oprichting van de UK-NL Amphibious Force (UK/NL AF). Men werkt samen op conceptueel, opleidings-, trainings- en C4I-gebied, waardoor het Korps Mariniers zich verder heeft kunnen professionaliseren.

Deze binationale eenheid kampte aanvankelijk met een tekort aan amfibische transportcapaciteit. Hierin werd sinds de jaren negentig voor een belangrijk deel voorzien door de bouw van de amfibische transportschepen Zr. Ms. Rotterdam (1998) en Zr. Ms. Johan de Witt (2007).

Terrorisme

Inmiddels was aan het begin van de jaren zeventig het internationaal terrorisme sterk toegenomen. Een Palestijnse verzetsorganisatie 'de Zwarte September' gijzelde in München Israëliërs tijdens de Olympische Spelen van 1972. De tragische afloop van deze gijzeling deed in West-Europa het besef ontstaan dat voor gijzelings- en kapingsacties speciaal getrainde eenheden noodzakelijk waren. In Nederland werd als gevolg in mei 1973 de Bijzondere Bijstandseenheid Korps Mariniers (BBE-mariniers) opgericht. Deze eenheid kreeg vervolgens landelijke bekendheid door anti-terreur activiteiten bij de Franse Ambassade te Den Haag en een gijzeling in de Scheveningse strafgevangenis. De BBE werd ook twee maal ingezet tegen Molukkers. In december 1975 kaapten jonge Molukkers de trein van Groningen naar Zwolle en werd in

Mariniers hebben succesvol gevochten bij Chatham in 1667

*Het domein van de marinier is
primair op en vanuit zee*

Amsterdam het Indonesische consulaat bezet. Maar uiteindelijk geven alle kapers en bezetters zich over. Jonge Molukkers bezetten later, in mei 1977, een lagere school in Bovensmilde en kaapten wederom een trein, ditmaal bij De Punt in Drente. Uiteindelijk maakten de BBE met andere onderdelen van de krijgsmacht een eind aan de bezetting en kaping.

Na de Koude Oorlog

Na de Koude Oorlog met het verdwijnen van de Oost-West confrontatie, werden (VN)-vredesoperaties de belangrijkste activiteit van Westerse strijdkrachten. De eerste vredesoperatie voor het korps vond plaats in Cambodja, waar na een burgeroorlog voor rust moest worden gezorgd en toezicht gehouden op de verkiezingen. Tijdens het conflict op de Balkan leverde het korps onder meer een bijdrage aan de snelle reactiemacht. Ook werd een marinierscompagnie ingezet na een staatsgreep in Haïti. Het vaccineren van kippen was een van de meest opmerkelijke activiteiten. Ten slotte werd vlak voor de eeuwwisseling een beveiligingscompagnie naar Albanië gestuurd na de NAVO interventie in Kosovo.

21e eeuw

Het Korps Mariniers nam ook in de huidige eeuw deel aan verschillende operaties. Bij het grensgechil tussen Ethiopië en Eritrea hield een mariniersbataljon toezicht als onderdeel van een VN-operatie. Het joint karakter van de Nederlandse deelname bleek onder meer uit ondersteuning van de genie, marechaussee, helikopters en een hospitaalschip. In Tsjad was bij een EU-operatie een compagnie operationeel bij de beveiliging van een vluchtelingenkamp. Ook Afghanistan zag diverse mariniers komen en gaan, onder meer een bataljon dat toezicht hield op verkiezingen. Naast individuele bijdragen aan ISAF, leverde het Korps Mariniers tegen het eind van de missie in Uruzgan een compagnie aan de Nederlandse Task Force en was actief bij een politietrainingsmissie in Kunduz. En sinds eind april leveren speciale eenheden van het korps het overgrote deel voor de inlichtingentaak in Mali.

Special forces

Al eerder waren de speciale eenheden van het korps uitgebreid. Nederlands Maritime Special Operations Forces (NLMARSOF) werden als special forces bijv. samen met het Korps Commando Troepen ingezet in Afghanistan,

in gebieden waar gewone eenheden niet kwamen. Ook beschermen ze het Nederlands grondgebied door samen te werken met personeel van het Ministerie van Veiligheid en Justitie in gecombineerde antiterreureenheden. In NLMARSOF zijn tegenwoordig de vroegere Unit Interventie Mariniers (UIM) en de Maritime Special Operations Company samengevoegd. Hierdoor zijn anti-terreurspecialisten samengebracht bij kikvorsmannen (gespecialiseerd in verkenningsoperaties in waterrijk gebied) en mountain leaders (gespecialiseerd in extreem terrein als hooggebergte en arctische gebieden).

Huidige organisatiestructuur

Het huidige Korps Mariniers telt ongeveer 3.300 man. Het hoofdkwartier is opgeheven en is sinds september 2005 in Den Helder gevestigd en geïntegreerd in het Commando Zeestrijdkrachten. In het reorganisatietraject van het Commando Zeestrijdkrachten is voor de structuur van de marinierseenheden gekozen voor re-design, waarbij vloot en mariniers verder integreren. Twee speerpunten vormden de focus voor re-design, namelijk het versterken van de expeditionaire capaciteit voor het optreden op en vanuit zee (amfibisch) en het verder integreren van maritieme special forces en special operations capable forces.

De recente defensiebegroting 2014 heeft het Korps Mariniers aanvankelijk niet ongemoeid gelaten. De aangekondigde sluiting van de Van Ghentkazerne ging echter niet door, want door andere overheidsdiensten er gebruik te laten gaan maken, bleef de kazerne behouden. De Joost Dourleinkazerne op Texel werd echter definitief gesloten. Reeds eerder was besloten de Van Braam Houckgeestkazerne (operationele eenheden) in Doorn te vervangen door een nieuw te bouwen Michiel de Ruyterkazerne te Vlissingen.

In het kader van de bezuinigingen is de gehele organisatie van het Korps Mariniers de afgelopen jaren gewijzigd. De basis voor de marinierseenheden bestaat uit twee marine combat groups. Het betreft hier lichte infanterie-eenheden met geïntegreerde vuursteun en logistieke ondersteuning. Alle mariniers worden opgewerkt tot special operations capable (SOC). De eenheden worden ingedeeld in een raiding section (geweergroep) van 16 man; een raiding troop (peloton) van 32 man; een raiding squadron (compagnie) bestaande uit drie raiding troops; en een marine combat group (bataljon) bestaande uit drie

raiding squadrons, één combat support squadron, één combat service support squadron en één recon/surveillance/target acquisition squadron. Een raiding squadron is een nieuwe basiseenheid. Deze squadrons kunnen in snelle componenten worden verplaatst en moeten precies op het juiste moment de benodigde slagkracht geven. Indien nodig kunnen meerdere raiding squadrons inclusief (logistieke) ondersteuning een nog groter effect realiseren. Het korps beschikt als lichte infanterie onder meer over Patria XA-188 GVV voertuigen en armoured personnel carriers van het type Bushmaster.

Nieuwe aandachtsgebieden

Twee onderwerpen krijgen de komende jaren bijzondere aandacht van het korps, namelijk riverine en urban operations. Bekend is dat op vele locaties in de wereld de belangrijkste verbindingswegen over rivieren lopen. Rivieren bieden dan ook mogelijkheden om vanuit zee op land tactisch te manoeuvreren en te operen. Bovendien neemt het belang van de stedelijke omgeving toe. Meer dan de helft van de wereldbevolking

woont nu al in steden. Steden van meer dan honderdduizend of zelfs meerdere miljoenen inwoners zijn zelfs heel gewoon. Met raiding squadrons, of grotere maritiem-expeditionaire verbanden zoals marine task groups of task forces, kunnen daar geen veroverings- of andere controleconcepten op worden losgelaten. De stedelijke omgeving moet worden gezien als een complex systeem waar heel precies op de juiste plekken druk of invloed moet worden uitgeoefend. Hiermee wordt getracht het systeem als geheel te beïnvloeden.

Bloedgroepen

Traditioneel bestaat er een bloedgroepen 'competitie' tussen het Korps Mariniers en de Koninklijke Landmacht. Dit te meer nu alle onderdelen van de Nederlandse krijgsmacht expeditionair zijn geworden. Dat wil zeggen dat ze ver van het eigen grondgebied moeten kunnen opereren. Het Korps Mariniers heeft sinds 2005 een bijzondere taakstelling binnen het maritieme domein gekregen, waarvoor integratie met de vloot noodzakelijk was. De integratie betreft niet alleen het

Zr. Ms. Johan de Witt in Trondheim

Een LCVP vaart het dok van een amfibisch transportschip binnen. Foto: Defensie

gereedstellingsproces en de inzet, maar ook de dagelijkse bedrijfsvoering. Dit neemt niet weg dat ook met andere onderdelen van de krijgsmacht wordt samengewerkt, in alle delen van het geweldsspectrum. Soms is het uit oogpunt van schaarste ook wenselijk zogenaamde enablers samen te voegen in joint eenheden om op die manier schaalgrootte te benutten en versnippering te voorkomen. Alle krijgsmachtdelen kunnen voor hun inzet een beroep op deze joint enablers doen, bijvoorbeeld voor vuursteun (Defensie Grondgebonden Luchtverdedigingscommando), en helikoptersteun (Defensie Helikoptercommando).

Het domein van de marinier is primair op en vanuit zee, maar al geruime tijd ook aan land. De inzet van de integrale vlootmariniers maritieme capaciteiten in de verschillende anti-piraterij operaties en de hulp bij het opbouwen van regionale maritieme capaciteiten aan de west- en oostkust van Afrika, zijn mooie voorbeelden van het opereren op zee. De inzet van mariniers als vessel protection detachements (VPD's) ter bescherming van koopvaardij schepen of ter beveiliging van voedselschepen van het World Food Programme voor de kust van Somalië, laten zien wat het adaptief inzetten van middelen kan opleveren. De wereld verandert immers en het is aan mariniers om in te schatten welke veranderingen aanpassingen

*Alle mariniers worden opgewerkt
tot special operations capable*

Mariniers in het dok van een amfibisch transportschip. Foto: Defensie

*De komende jaren krijgen
riverine en urban operations
bijzondere aandacht*

Een LCU voor de Noorse kust. Foto: Defensie

vragen. Die inschatting verdient altijd te geschieden vanuit het maritiem-expeditionair- amfibisch perspectief. De omgeving waarin een marinier opereert is van nature uiterst complex, vaak chaotisch en onvoorspelbaar. Het belangrijkste wapen van de marinier is zijn aanpassingsvermogen, gebaseerd op de korpswaarden van verbondenheid, kracht en toewijding. Dat is zijn zekerheid, maar dan moet hij wel blijven veranderen. Alleen zo blijft het Korps Mariniers steeds gereed voor de toekomst.

Vaandel

De roemruchte geschiedenis van het Korps Mariniers staat afgebeeld op het korpsvaandel. Dit vaandel werd in 1929 uitgereikt en vermeldt inmiddels de volgende wapenfeiten: Spanje, Algiers, West-Indië, Kijkduin, Doggersbank, Bali, Atjeh, Chatham, Senefte, Rotterdam, Java, Madoera, Javazee en Nieuw-Guinea. De Militaire Willems Orde werd in Rotterdam in 1946 aan het korpsvaandel bevestigd.

Voortbouwend op deze wapenfeiten omvat de ambitie van het Korps Mariniers voor de toekomst een breed palet aan

potentiële taken: variërend van humanitaire noodhulp tot acties hoog in het geweldsspectrum; van antipiraterij, via het opbouwen van regionale maritieme capaciteiten tot antiterror, maritieme special forces en initial entry operaties. Deze missies onder pittige omstandigheden vergen robuuste mariniers.

De basis hiervoor ligt besloten in de sterke korpsgeest op korpswaarden als verbondenheid, kracht en toewijding, die als het ware de DNA-bouwstenen van de korpsgeest zijn. Deze korpsgeest is uniek en komt ook tot uiting in de spreuk 'Eens marinier, altijd marinier'¹. Maar tevens in de saamhorigheid in 'Contact Oud Mariniers', de grootste vereniging van oud-militairen in ons land. Tijdens iedere vijfjaarlijkse lustrumviering nemen oud-mariniers als blijk van de korpsgeest deel aan het defilé op de Coolsingel voor het Rotterdamse stadhuis. En op 10 december a.s. is het weer zover!

¹ Dit artikel is mede gebaseerd op uitspraken van vlagofficieren van het Korps Mariniers.

Smart-L wordt nieuwe Nederlandse luchtverdedigingsradar

Jan van den Berg

Nederland heeft twee nieuwe radars besteld voor de luchtverdediging. Zij vervangen de veertig jaar oude systemen in Nieuw-Milligen en Wier. Als het om radarsystemen gaat heeft Nederland een naam hoog te houden. Fabrikant Thales produceert systemen die internationaal goed staan aangeschreven en tevens een belangrijk exportproduct vormen. De krachtigste radar is de Smart-L. Deze doet sinds 2002 dienst op de vier fregatten van de Zeven Provinciën klasse.

Vervanging door beproefd systeem

Eind vorig jaar zijn er twee aangepaste modellen besteld voor de bewaking van het luchtruim boven Nederland en een deel van de Noordzee. Deze gaan de ARES radars vervangen die nu nog worden gebruikt. Deze radars van fabrikant Thomson-CSF zijn in 1972 en 1976 geïnstalleerd in respectievelijk Nieuw-Milligen en Wier. Gezien de leeftijd zijn ze hard aan vervanging toe. Met de Smart-L kiest de krijgsmacht voor een beproefd systeem. Deze radar doet niet alleen dienst bij de Koninklijke Marine, maar ook op drie Duitse en drie Deense fregatten en twee Zuid-Koreaanse schepen voor amfibische oorlogsvoering. Daarnaast hebben de marines van Frankrijk, Italië en het Verenigd Koninkrijk de S1850M in gebruik. Dit is een variant van de Smart-L.

Belangrijker is dat deze radar over bijzondere eigenschappen beschikt. De nieuwste versie Smart-L EWC, die momenteel wordt ingevoerd bij de Koninklijke Marine, is in staat ballistische raketten en de (kern)koppen hiervan te detecteren tot op een afstand van 2.000 kilometer. Het is goed denkbaar dat ook de Smart-L radars van de andere marines deze aanpassing krijgen. In Duitsland en Denemarken is hiervoor belangstelling, maar een formeel besluit is daar nog niet genomen. Daarnaast kan de Smart-L luchtdoelen tot 480 kilometer opsporen en zeedoelen tot 60 kilometer. Het systeem kan maximaal duizend doelen tegelijk volgen.

Landversie

De ARES radar in Nieuw-Milligen is aan vervanging toe

Het is dus niet verbazingwekkend dat het Ministerie van Defensie voor de opvolger van de ARES radars zijn oog liet vallen op de Smart-L. De landversie Smart-L GB (ground based) zal enigszins verschillen van de maritieme variant. Dat heeft te maken met de noodzakelijkerwijs andere manier van opstellen.

Het is overigens mogelijk de radars te verplaatsen. Deze kunnen in een maand tijd worden ontmanteld en binnen eenzelfde tijdsbestek elders worden opgebouwd. Verder is het waarschijnlijk dat de systemen niet op dezelfde locaties worden

De Smart-L van Zr. Ms. Tromp. Foto: Defensie

Het LCF Zr. Ms. De Ruyter met achterop de Smart-L. Foto: Defensie

Als het om radarsystemen gaat heeft Nederland een naam hoog te houden

opgesteld als de huidige ARES radars. In de huidige situatie is de radardekking van Nederland niet optimaal. Het is mogelijk dat er een Smart-L GB in Friesland komt te staan en dat de andere op de vliegbasis Volkel wordt geïnstalleerd. Met de Smart-L GB krijgt ons land voor het eerst de beschikking over een grondgebonden systeem waarmee ballistische raketten kunnen worden gedetecteerd. Om dit effectief te kunnen doen, zullen de radars onderdeel worden van een internationaal NAVO-netwerk dat West- en Midden-Europa afdekt. Dit is nodig omdat dit gebied te groot is om met één systeem te kunnen overzien. Dit netwerk staat bekend als Active Layered Theatre Ballistic Missile Defence.

Ook een technische eigenschap van de Smart-L maakt dit noodzakelijk. Om de koers van een ballistische raket en het inslagpunt van een (kern)kop te kunnen vaststellen, moet de radar deze enige tijd volgen. Dit kan door de resolutie van

Smart-L aan boord van een Duits fregat

Reorganisatie van de luchtverkeersleiding

De militaire luchtverkeersleiding wordt gereorganiseerd. Deze is nu nog gevestigd in het Air Operations Control Station (AOCS) Nieuw-Milligen. In 2018 moet deze gevestigd zijn bij de civiele luchtverkeersleiding op Schiphol-Oost. Dan wordt alle vliegverkeer boven Nederland tot een hoogte van 24.500 voet (7.470 meter) geleid vanuit één zaal van Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL) op Schiphol-Oost. Vliegverkeer boven deze hoogte wordt geleid door Maastricht Upper Area Control Center (MUAC); een onderdeel van de Europese organisatie Eurocontrol.

De reorganisatie betekent niet dat de militaire en civiele luchtverkeersleiding worden geïntegreerd. De verplaatsing van de militaire verkeersleiders maakt het werken wel efficiënter. Een ander aspect is de verhuizing van de gevechtsleiding en de Nationale Datalink Management Cel (NDMC) naar de vliegbasis Volkel. De NDMC is een eenheid die Link 16 operaties ondersteunt. Met Link 16 kunnen wapenplatformen en eenheden tijdens operaties onderling informatie uitwisselen.

Het opleidingscentrum School of Air Control, waar aankomend verkeers- en gevechtsleiders worden opgeleid, is nu nog gevestigd in Nieuw-Milligen. De school zal verhuizen naar Schiphol en Volkel.

de radarbundel te vergroten, hetgeen alleen mogelijk is door deze te focussen. De rest van het uitspannel is dan minder goed te volgen. Hierdoor worden andere objecten, zoals vliegtuigen, gemist. Er zijn op dat moment dus andere radarsystemen nodig voor de bewaking van het luchtruim.

De kosten van de Smart-L GB radars en aanverwante infrastructuur zijn vermeld als liggende tussen de 50 en 100 miljoen euro. Omdat dit concurrentiegevoelige informatie is, wil het Ministerie van Defensie de kosten voorlopig niet nauwkeuriger aangeven. Het is de bedoeling dat het systeem in 2017-2018 operationeel wordt. Er zijn voorsnog geen bestellingen geplaatst door andere landen.

De Prins Mauritsmedaille wordt overhandigd aan de commandant Korps Nationale Reserve. Foto: Defensie

Uitreiking Prins Mauritsmedaille

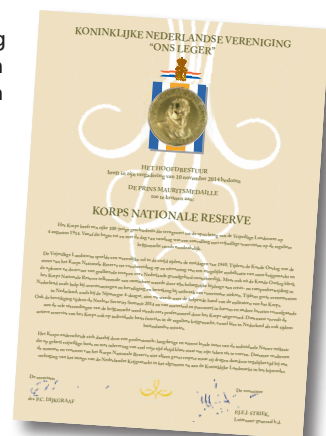
De viering van het 100-jarig bestaan van het Korps Nationale Reserve (voortgekomen uit de op 4 februari 1914 opgerichte Vrijwillige Landstorm) leek het hoofdbestuur van de KNVOL op 10 november vorig jaar een goede aanleiding om aan deze steunpilaar van de Koninklijke Landmacht als blijk van waardering de Prins Mauritsmedaille toe te kennen.

Vanaf de instelling op 6 juli 1935 werd dit ereteken 52 maal eerder toegekend; in vier gevallen was dat niet aan een persoon maar aan een organisatie of militaire eenheid: in 1994 aan het 1 (NL/BE) VN Transportbataljon (Bosnië), in 2003 aan het Korps Commandotroepen, in 2004 aan het Korps Onderofficieren Koninklijke Landmacht en in 2005 aan het Nationaal Comité Herdenking Capitulaties 1945 (Wageningen). De uitreiking vond plaats op zaterdag 11 april 2015 in het Nationaal Militair Museum te Soesterberg, tijdens een landelijke Korpsplechtigheid en aansluitend aan de beëdiging van 75 nieuw toetgetreden reservisten. Jaarlijks leggen ruim 400 militairen van het Korps Nationale Reserve de eed of belofte af op het vaandel en normaliter vinden dergelijke beëdigingen plaats bij de eigen eenheid. Het Korps Nationale Reserve, onderdeel van de Koninklijke Landmacht, bestaat uit drie Natresbataljons (één in elke manoeuvrebrigade, die hen ook operationeel aanstuurt) en het Fanfare Korps nationale Reserve (dat ook aan de landelijke Korpsbeëdiging op 11 april luister bijzette). Helaas werkte het weer niet mee en waren de meeste deelnemers aan de plechtigheid door het ontbreken van elke beschutting na twee uur geheel doorweekt.

Alvorens de op een fraai rood kussen gelegen onderscheiding te overhandigen aan de Korpscommandant, kolonel Gerard van der Thiel, ging de voorzitter, luitenant-generaal b.d. Striek, kort in op de geschiedenis, de doelstellingen en het bestaansrecht van de KNVOL. Hij stipuleerde de noodzaak van een voor haar taken berekende krijgsmacht voor het kunnen garanderen van niet alleen vrijheid en veiligheid maar ook van welvaart. Vervolgens memoreerde hij het feit dat vanaf de oprichting van de Vrijwillige Landstorm de krijgsmacht het tot de dag van vandaag nooit zonder aanvulling met vrijwillige reservisten heeft kunnen stellen. De Vrijwillige Landstorm speelde een wezenlijke rol in de strijd tijdens de meidagen van 1940. Tijdens de Koude Oorlog was de steun van het Korps Nationale Reserve

ter voorbereiding op en uitvoering van een mogelijke mobilisatie van onze krijgsmacht en de opbouw en doorvoer van geallieerde troepen over Nederlands grondgebied onontbeerlijk. Maar ook na de Koude Oorlog bleek het Korps Nationale Reserve telkens weer van onmisbare waarde door zijn belangrijke bijdrage aan crisis- en rampenbestrijding in Nederland, zoals hulp bij overstromingen en beveiliging en bewaking bij de uitbraak van veterinaire ziekten. (Op de krijgsmacht wordt door deciviele autoriteiten ruim 2.000 maal per jaar een beroep gedaan voor steun!) Tijdens grote evenementen in Nederland,

zoals bij de Nijmeegse Vierdaagse, zien wij steeds weer de helpende hand van de militairen van het Korps. Ook de beveiliging tijdens de Nuclear Security Summit 2014 en van materieel en personeel in havens en andere locaties voorafgaande aan de vele uitzendingen van de krijgsmacht werd en wordt steeds zeer professioneel door het Korps uitgevoerd. Daarnaast vervult de actieve reservist van het Korps ook op individuele basis functies in de reguliere krijgsmacht, zowel hier in Nederland als tijdens buitenlandse missies. Het huidige Korps Nationale Reserve onderscheidt zich door een professionele, langdurige en uiterst loyale inzet van de individuele Natres-militair die op geheel vrijwillige basis en met inlevering van veel vrije tijd altijd klaar staat om zijn of haar taken uit te voeren. Daarmee verdienen de drieduizend mannen en vrouwen van het Korps niet alleen groot respect, maar dragen zij tegelijkertijd bij aan verhoging van het imago van de Nederlandse krijgsmacht in het algemeen en van de Koninklijke Landmacht in het bijzonder.

Defensienieuws

Kolonel b.d. drs. A.E. de Rooij

Nieuwe Russische gevechtstank getoond

Tijdens de parade die op 9 mei 2015 is gehouden op het Rode Plein in Moskou in het kader van de zeventigste viering van de overwinning op Nazi-Duitsland heeft Rusland een aantal nieuwe gevechtsvoertuigen getoond. Hieronder waren het 2S35 Coalitie-SV gemechaniseerde geschut, de Koerganets-25 (rups) en Boemerang (wiel, 8x8) infanteriegevechtsvoertuigen en nog een aantal nieuwe gepantserde wielvoertuigen.

Paradepaardje was echter de nieuwe Russische gevechtstank, T-14 Armata. De beelden van deze nieuwe tank tonen een ontwerp dat meer in lijn is met de moderne westerse gevechtstanks dan de T-72/90 serie die de Armata moet gaan vervangen. De Armata is met een maximaal gewicht van 48 ton zwaarder, langer en hoger dan zijn voorgangers. Deze gevechtstank van de derde generatie heeft een bemanning van drie personen die allen in de romp van de tank hun plaats hebben, wat hun overlevingskans in het gevecht vergroot. De toren, met 125mm kanon, is onbemand. Het kanon is voorzien van een automatisch laadsysteem met 32 projectielen en heeft volgens de Russische pers een bereik van 7-8 km, groter dan dat van het 120mm kanon van de modernste westerse tanks. Daarnaast beschikt de Armata over een 30mm coaxiaal snelvuurkanon en een 12,7mm mitrailleur. Vanaf de buitenzijde zijn de automatische lader en het onafhankelijk opererende

T-14 Armata gevechtstank. Foto: Vitaly V. Kuzmin

zichtsysteem van de commandant duidelijk zichtbaar. Ook het onderstel van de Armata wijkt aanzienlijk af van dat van de T-72/90 serie en beschikt over 7 loopwielen i.p.v. zes. Dit onderstel zal worden gebruikt voor een complete familie van pantservoertuigen, waaronder een brugleggende tank, een genietank, een meervoudig raketlanceersysteem, een zwaar infanteriegevechtsvoertuig en een mijnlegger.

Een nadeel van de T-14 Armata is de prijs. Hij is een stuk duurder dan de T-90 en kost ongeveer 7 miljoen euro per stuk. Dit is echter nog steeds ongeveer één miljoen euro minder dan een M1A2 Abrams.

Bronnen: NRC Handelsblad, BBC, Jane's, Wikipedia

Duitsland vergroot aantal Leopard 2 tanks

Duitsland heeft besloten ongeveer 100 Leopard 2A4 gevechtstanks opnieuw in dienst te stellen. Ursula von der Leyen, de Duitse Minister van Defensie heeft dit afgelopen april bevestigd. Volgens een woordvoerder van het ministerie heeft Duitsland "besloten het maximale aantal Leopard 2 gevechtstanks te verhogen van 225 tot 328." Dit besluit is klaarblijkelijk genomen omdat men bezorgd is over de crisis in Oekraïne en het Russische optreden in Oost-Europa.

Sinds het einde van de Koude Oorlog heeft Duitsland drastisch gesnoeid in zijn bestand Leopard 2's en ongeveer 90% van de vloot van meer dan 2000 Leopard 2 tanks uit dienst gesteld. Het merendeel hiervan is sindsdien gemoderniseerd en verkocht naar andere landen, maar Duitsland zal nu 103 van de resterende tanks terugkopen van de industrie. De kosten hiervan worden door het Ministerie van Defensie geschat op circa 22 miljoen euro. Nadat de tanks zijn teruggekocht, zal de Bundeswehr volgens plan de tanks moderniseren. Dit zal volgens een woordvoerder stapsgewijs plaatsvinden vanaf 2017. De berekening van de kosten en het tijdschema voor de modernisering moeten echter nog worden vastgesteld. De Bundeswehr gebruikt de Leopard 2A4 niet meer, De Leopard

Een Leopard 2A4 (van de Oostenrijkse Bundesheer)

2A6 is momenteel het meest gebruikte type in Duitse dienst. In December 2014 heeft Duitsland de eerste exemplaren van 20 Leopard 2A7's van Krauss-Maffei Wegmann (KMW) ontvangen. Het is nog niet duidelijk naar welke versie de opnieuw in dienst te stellen tanks zullen worden opgewaardeerd: tot 2A6, 2A7 of een nieuwere/ alternatieve versie.

Bronnen: Jane's, NOS

China's defensiebudget is sinds 2008 meer dan verdubbeld

China heeft afgelopen maart aangekondigd dat zijn defensiebudget voor 2015 zal stijgen met 10,1 procent naar 886,9 miljard Chinese Yuan (US \$ 141,6 miljard). Deze stijging met ruim 10 procent is de geringste groei sinds 2010. De lager wordende inflatie betekent echter dat de groei in reële cijfers rond 9 procent uitkomt, wat min of meer overeen komt met de groei in voorgaande jaren.

Het Chinese defensiebudget als percentage van het BNP groeit

evenals voorgaande jaren en gaat van 1,31 naar 1,34 procent. De militaire uitgaven groeien dus harder dan de Chinese economie. Dit is sinds 2011 het geval.

De Chinese defensie-uitgaven blijven echter op een laag niveau als percentage van het BNP wanneer zij worden vergeleken met het wereldwijde gemiddelde van 2 procent of met de Amerikaanse defensie-uitgaven, die 3,1 procent bedragen. Sommige militaire uitgaven houdt China echter buiten het Defensiebudget. Volgens een schatting van Jane's bedragen de totale defensie-uitgaven van China circa 190,9 miljard US \$. Dit

Een Chinese ewartocht in paradedas

komt overeen met 1,77 procent van het BNP. Hoewel de groei van het defensiebudget afneemt, is deze nog steeds aanzienlijk met een gemiddelde van 9 procent over de afgelopen jaren. Het Chinese defensiebudget is dan ook sinds 2008 verdubbeld. Als wij kijken naar de 20 landen met de hoogste militaire uitgaven, groeit dit jaar alleen het budget van Rusland met een

hogere percentage dan dat van China. Desondanks is het van belang in gedachten te houden dat de militaire uitgaven van China relatief laag blijven. Frankrijk, de Verenigde Staten en Groot-Brittannië spenderen een aanzienlijk hoger percentage van hun BNP aan defensie.

Bron: Jane's

Polen versterkt de oostgrens

Op 8 april jl. heeft het Poolse Ministerie van Nationale Defensie aangekondigd de noordelijke en oostelijke grenzen te versterken. In totaal zullen 7000 extra militairen naar de grensgebieden worden verplaatst en de eenheden in de grensgebieden krijgen prioriteit bij de verstrekking van nieuw materieel.

De plaatsvervangend Minister van Defensie, Czeslaw Mroczek, deelde het Nationaal Defensie Comité mee dat de eenheden in het oosten van Polen "in aantallen [zullen] toenemen en aanzienlijk [zullen] worden versterkt".

Deze eenheden bestaan onder meer uit tank- en gemechaniseerde en gemotoriseerde infanteriebataljons van 1 (POL) Pantserbrigade, die nu zijn gestationeerd in Warschau, Chelm en Siedlce, 9 (POL) Pantsercavalerie Brigade uit Branieu, 20 (POL) Gemechaniseerde Brigade uit Bartoszyce,

Pools KTO Rosomak gepantserd wielvoertuig

7 (POL) Kustverdedigingsbrigade uit Slupsk en 11 (POL) Artillerieregiment uit Wegorzewo.

Bron: Jane's

Japan stelt helikoptercarrier Izumo in dienst

De Japanse Maritieme Zelfverdedigingsmacht heeft op 25 maart jl. de helikoptercarrier Izumo (DDH 183) als eerste van zijn klasse in dienst gesteld. Het 248 meter lange vaartuig, dat volledig beladen een waterverplaatsing van 24.000 ton heeft, is het grootste oorlogsschip dat Japan sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog heeft gebouwd. Het kan met maximaal 14 helikopters opereren. Izumo en haar nog niet van een naam voorziene zusterschip (DDH 184) vervangen de Shirane (DDH 143) en de Kurama (DDH 144), die respectievelijk in 1980 en 1981 in dienst zijn gesteld. Volgens plan zal de DDH 184 komende augustus in Yokohama te water worden gelaten en in maart 2017 in dienst worden gesteld.

De Izumo beschikt over een OQQ-22 sonar in de boeg als bescherming tegen onderzeeërs en is voor luchtverdediging voorzien van twee Raytheon RIM-116 Rolling Airframe Missile SeaRAM lanceerinstallaties en twee Phalanx wapensystemen voor nabijverdediging. De Izumo beschikt over SH-60K Seahawk onderzeebootbestrijdingshelikopters alsmede over twee MCH-101 helikopters voor mijnenbestrijding.

DDH-183 Izumo. Foto: Guntai Channel

Volgens Japanse marineofficiërs zal het schip voornamelijk worden ingezet voor grensbewaking, humanitaire hulpverlening en rampenbestrijding. Volgens bronnen kan het schip op termijn worden uitgerust met V-22 Osprey tilt-rotor toestellen en zou het kunnen worden ingezet voor commandovoering bij operaties om de Japanse territoriale wateren in de Zuid-Chinese Zee te beschermen.

Bron: Jane's

Algemene Vergadering 2015

Op dinsdag 14 april 2015 heeft de KNVOL haar jaarlijkse Algemene Vergadering gehouden in de Generaal-majoor De Ruijter van Steveninckkazerne te Oirschot. De vereniging was hierbij te gast bij 13 Lichte Brigade. Inclusief de leden van het hoofdbestuur waren er 34 deelnemers, waarvan er vijf vergezeld waren door hun echtgenote.

Na ontvangst met koffie/thee en cake vanaf 10.15 uur werden de aanwezigen om 11.00 uur vergast op een uiterst informatieve presentatie door de plaatsvervangend commandant van 13 Lichte Brigade, tevens Regionaal Militair Commandant Zuid, kolonel Joost Doense. Op vlotte en openhartige wijze belichtte hij in het licht van de recente en nog lopende reorganisaties de huidige organisatie, samenstelling, uitrusting en taakstelling van de brigade. Mede naar aanleiding van de op dat moment aan de gang zijnde grootschalige multidisciplinaire hoogwateroefening Waterkracht in Venlo kreeg daarbij de derde hoofdtak van Defensie veel aandacht (zie het artikel "Als de nood het hoogst is" in de Defensiekrant: magazines.defensie.nl/defensiekrant/2015/08/wake-up).

Na een uitstekende lunch in het bedrijfsrestaurant verzamelde men zich weer voor de vergadering. Het verslag van de Algemene Vergadering 2014 en het Secretarieel Jaarverslag 2014 gaven geen aanleiding tot vragen of opmerkingen en werden ongewijzigd goedgekeurd.

Vervolgens werden de balans per ultimo 2014 en het exploitatieoverzicht 2014 behandeld. Het bleek in één jaar tijd gelukt te zijn om de vereniging financieel weer op orde te krijgen, zij het dat daarvoor helaas rigoureuze maatregelen noodzakelijk waren (zoals het tot nader order terugbrengen van de verschijningsfrequentie van ARMEX van zes naar vier maal per jaar). Het eigen vermogen van de KNVOL is afgelopen jaar met € 1.662,00 (zijnde het exploitatieresultaat 2014) gestegen tot € 38.617,71. Conform het advies van de kascontrolecommissie werden de balans en het exploitatieoverzicht 2014 goedgekeurd, evenals nadien de begroting voor 2015. De heer J.G.M Goudsmits nam na drie (!) jaren afscheid van de kascontrolecommissie; in zijn plaats werd de heer E. Jaspers benoemd.

Wat de personele zaken betreft was de voorzitter van de KNVOL wegens het aflopen van zijn tweede termijn aftredend en statutair niet herkiesbaar. Hij liet echter weten, geen goede opvolger te kunnen aantrekken zolang aan deze niet een financieel gezonde vereniging kan worden gepresenteerd die ook qua digitalisering haar zaken goed op de rails heeft. Derhalve verzocht hij zijn mandaat met nog één jaar te verlengen. De vergadering ging hiermee bij acclamatie akkoord. Aftredend en niet herkiesbaar waren nog twee leden van het hoofdbestuur: verenigingsicoon Peter Klop (onder meer verantwoordelijk voor de ledenadministratie) en het – inmiddels afgestudeerde – student-lid Peter-Paul Greup; plaatsvervangend voorzitter Olaf Penn had om hem moverende redenen al in oktober 2014 afscheid genomen van het hoofdbestuur. Als nieuw lid van het hoofdbestuur werd gekozen onze voormalige regiovertegenwoordiger Noord, prof. dr. J.L.N. (Jan) Roodenburg uit Haren (Groningen), met als specifieke taak het voorzitterschap van het curatorium van onze bijzondere leerstoel en het onderhouden van de contacten met de Universiteit Utrecht.

De deelnemers krijgen uitleg over het getoonde materieel

De "static show" na afloop van de vergadering

Naar een nieuwe plaatsvervangend voorzitter en een nieuw student-lid wordt nog gezocht. Zittend hoofdbestuur lid Biny Hamstra werd bereid gevonden de functie van plaatsvervangend voorzitter tot nader order waar te nemen.

Wat ARMEX betreft liet de hoofdredacteur weten dat met ingang van dit jaar in zee werd gegaan met een nieuwe drukker (die zelf ook de opmaak verzorgt) en met een daaraan gelieerd advertentieacquisitiebedrijf. Naar zijn mening dient 2015 te worden gezien als een overgangsjaar en zal op korte termijn besluitvorming moeten plaatsvinden over de vraag of in 2016 wordt doorgegaan op de huidige weg of dat met ons verenigingsblad nieuwe (digitale) wegen worden ingeslagen.

Na afloop van de vergadering begaf het gezelschap zich naar buiten voor een "static show" van voertuigen van 17 Pantserinfanteriebataljon (waaronder Bushmaster, Fennek en Mercedes CDI), om daarna deze zeer geslaagde dag nog steeds in stralende zonneschijn met een drankje af te sluiten op het terras van de Treffer. Uiteraard werden de adjudant die verantwoordelijk was voor de "static show" en de barman van de Treffer op passende wijze en begeleid door een cadeaubon door de voorzitter bedankt!

Het volledige verslag van de Algemene Vergadering 2015 heeft plaatsgevonden zal dit beschikbaar zijn voor de leden door een publicatie in ARMEX en op de KNVOL-website.

Koninklijke Onderscheiding

Het oud-lid van het hoofdbestuur KNVOL en drager van de Prins Mauritsmedaille **J. (Jan) F.P. van Loon** is ter gelegenheid van Koningsdag 2015 benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Hij kreeg de onderscheiding uit handen van de Burgemeester van Helmond onder meer voor zijn verdienste voor de gemeentepolitiek en voor zijn inzet als initiator bij het opzetten en realiseren van een sportpark. Bij de receptie werd de KNVOL vertegenwoordigd door de

voorzitter en zijn echtgenote. Ook Regiovertegenwoordiger Zuid **C. (Kees) H.J. Veldkamp** mag zich sinds Koningsdag 2015 Ridder in de Orde van Oranje-Nassau noemen.

Hij ontving deze onderscheiding voor zijn maatschappelijke, sociale en culturele verdiensten in de provincie Zeeland. Bij de uitreikingsplechtigheid kon helaas geen vertegenwoordiger van de KNVOL aanwezig zijn.

De KNVOL wenst beide heren van harte geluk.

Ledenexcursie – Op bezoek bij Joint ISTAR Commando

Op 13 oktober a.s. zal een bezoek worden gebracht aan het Joint ISTAR Commando (JISTARC) dat dan een grote oefening houdt op de Generaal Winkelmankazerne in Harskamp. Het JISTARC is een inlichtingeneenheid. Het verzamelt, analyseert en verspreidt inlichtingen in een operatiegebied. Het mag niet verward worden met de MIVD, een organisatie met een strategische en politieke taak. Het JISTARC treedt op in operationele omstandigheden in het veld met middelen die

mobiel en soms gepantserd zijn. De middelen zijn er op ingericht manoeuvre-eenheden te volgen. Het nog zeer voorlopige programma voor 13 okt. a.s. ziet er als volgt uit: Ontvangst met koffie; algemene briefing over de oefening etc.; lunch; opdelen in groepen en rondleiding langs de verschillende disciplines; static show; borrel. Opgave bij de regiovertegenwoordiger Oost (en tijdelijk Noord): T.J. Bouwers, Tel. 0543-471761, of - bij voorkeur - per e-mail: tjbouwers@hetnet.nl.

Colofon Ons Leger

Doelstelling

De KNVOL streeft naar een krijgsmacht die in evenwicht is met de ambities van de Nederlandse regering; een krijgsmacht die de belangen van ons land moet dienen, zoals handhaving van de internationale rechtsorde en de integriteit van ons grondgebied. Ook streeft de vereniging naar een breed draagvlak voor onze krijgsmacht in de samenleving. Om dat te bereiken wordt ons blad behalve aan onze leden, abonnees en begunstigers toegezonden aan onder meer politici, diverse maatschappelijke instellingen en redacties van dag-, week- en maandbladen.

Ereleden

C.H.C. Janssen, Luitenant-kolonel b.d.
P.R. Klop, majoor (R) b.d.
F.M. Wessels

Algemene Raad

Jhr. dr. P.A.C. Beelaerts van Blokland
Drs. H.H. Hulshof
Mr. B.J.M. Baron van voorst tot voorst

Hoofdbestuur

P.J.E.J. Striek,
luitenant-generaal b.d., voorzitter
Mw. B. Hamstra, luitenant-kolonel,
waarnemend vice-voorzitter,
Drs. P.C. Dijkgraaf, luitenant-kolonel-
arts (R) b.d., secretaris
D.J. Vuijk, luitenant-kolonel b.d.,
penningmeester

Leden:

H.J.W. van Loon,
adjutant-onderofficier instructeur, lid
Prof.dr.J.L.N. Roodenburg,
luitenant-kolonel (R)-kaakchirurg, lid
Mr. S.H. Steendam,
luitenant-kolonel (R) b.d., lid

Bijzondere leerstoel

vanwege de KNVOL aan de
Rijksuniversiteit Utrecht
Prof. dr. J. Hoffenaar

Secretaris KNVOL

Vogelzand 2311
1788 GE Den Helder
telefoon: 0223 - 691353
Fax: 0223 - 691355
E-mail: info@onsleger.nl

Leden-/ abonnementsadministratie

Cath.van Rennesstraat 111
2551 GK Den Haag
tel: 070-3911 595
E-mail: ledenadmin@onsleger.nl

Regiovertegenwoordigers

Noord- en Zuid-Holland

M.M.W. Kasteleyn,
eerste luitenant (R) b.d.
Olympiaplein 77
1077 Cr Amsterdam
tel: 020 - 6715273

Noord en Oost

Drs. T.J. Bouwers,
eerste luitenant (R) b.d.
Willebrordstraat 9
7121 Dr Aalten
tel: 0543 - 471761

Midden

mr. S.H. Steendam,
luitenant-kolonel (R) b.d.
Groenekanseweg 79
3732 AB De Bilt
tel: 06 - 5464 3043

Zuid

C.H.J. Veldkamp, kolonel b.d.
Wagenaarstraat 8
4331 CZ Middelburg
tel: 0118 - 650377

ONAFHANKELIJK DEFENSIEMAGAZINE

UITGAVE VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE VERENIGING 'ONS LEGER'

ARMEX

Voor een krijgsmacht die ertoe doet!

De zorg voor een deugdelijke krijgsmacht was in 1912 aanleiding om de Koninklijke Nederlandse Vereniging 'Ons Leger' op te richten. De grote bezuinigingen van de laatste jaren tonen aan dat we ons nog steeds zorgen moeten maken. De Koninklijke Nederlandse Vereniging 'Ons Leger' zet zich daarom ook vandaag in voor een krijgsmacht die er toe doet!

Zij spant zich in voor een breed draagvlak voor onze krijgsmacht in onze samenleving en draagt die boodschap uit naar de politiek, de industrie, de wetenschap en de media. Daarnaast toont ze zich betrokken bij families van uitgezonden militairen.

De vereniging organiseert tal van activiteiten zoals lezingen en bezoeken aan militaire locaties. Ook heeft ze een bijzondere leerstoel in de Geschiedenis van de Veiligheidsproblematiek aan de Rijksuniversiteit van Utrecht en kent jaarlijks de Prins Maurits-medaille toe.

Voelt u zich betrokken bij de krijgsmacht en ondersteunt u onze doelstelling, wordt dan lid van de Koninklijke Nederlandse Vereniging 'Ons Leger' voor € 40 per jaar (voor jeugdleden vanaf 16 jaar tot 26 jaar € 20 per jaar). U ontvangt dan het blad Armex.

U kunt zich aanmelden door te schrijven naar:
Koninklijke Nederlandse Vereniging 'Ons Leger'
Antwoordnummer 10246, 2270 WB Voorburg,
of te mailen naar info@onsleger.nl.
Voor meer informatie: www.onsleger.nl